

Verslag 2023/05

Uitgebracht op vraag van de minister van Zelfstandigen

Artikel 110, §1 van de wet van 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen

Evaluatie van het statuut van de student-zelfstandige

Samengevat.....	3
Inleiding.....	5
1 Student en zelfstandige vóór de invoering van het specifiek statuut.....	5
1.1 Sociaal statuut.....	5
1.2 Fiscaal statuut	6
1.3 Knelpunten.....	7
2 Statuut van de student-zelfstandige	7
2.1 Toekenningsvoorwaarden.....	8
2.1.1 Leeftijd	8
2.1.2 Studies	8
2.1.3 Uitoefening van een zelfstandige activiteit	9
2.1.4 Indiening van een aanvraag.....	9
2.2 Gunstige bijdrageregeling	9
2.3 Sociale bescherming.....	10
2.4 Gunstige fiscale regeling	10
2.5 Aanvang en einde van de onderwerping als student-zelfstandige	10
3 De populatie van student-zelfstandigen	11
3.1 Evolutie.....	11
3.2 Kenmerken	13
3.2.1 Woonplaats.....	13
3.2.2 Geslacht	14
3.2.3 Leeftijd	15
3.2.4 Sector van activiteit	16
3.2.5 Inkomen	17

3.3	Duur en uitstroom.....	18
4	Budgettaire kost.....	21
5	Advies van het ABC.....	21
5.1	Toekenningsvoorwaarden.....	22
5.1.1	Leeftijdsvoorwaarde: schrapping van de maximumleeftijd	22
5.1.2	Studievoorwaarde: einde van onderwerping in geval van beëindiging van studies ...	23
5.2	Verhelpen van interpretatieproblemen.....	24
5.2.1	Voorwaarde ‘inschrijving in hoofdzaak’	24
5.2.2	Einde van de studies	25
5.2.3	Minimumleeftijd	26
5.3	Administratieve vereenvoudiging	26
5.3.1	Verkennen van de mogelijkheden tot digitale gegevensuitwisseling	27
5.3.2	Controle op de toekenningsvoorwaarden.....	28
5.4	Gecoördineerde informatieverstrekking.....	29
	Bijlage I: Aanvullende grafieken en tabellen.....	31
	Bijlage II: Documenten die moeten worden verstrekt om het statuut van student-zelfstandige te bekomen en te behouden.....	40

Samengevat

Tot voor de invoering van het statuut van de student-zelfstandige (deel 1) verwierf een student die zich als zelfstandige aansloot in beginsel de hoedanigheid van zelfstandige in hoofdberoep en moest hij als dusdanig bijdragen betalen. Mits het respecteren van een bepaalde inkomensgrens, kon de student echter de toepassing van artikel 37 aanvragen, waardoor hij werd gelijkgesteld met een zelfstandige in bijberoep en kon terugvallen op een meer gunstig bijdrageregime.

Om het zelfstandig ondernemerschap bij jongeren te stimuleren werd in 2017 het zogenaamde statuut 'student-zelfstandige' geïntroduceerd (deel 2). De invoering paste in de bredere ambitie van de toenmalige federale regering om het ondernemerschap te faciliteren. Als onderdeel van het Federaal KMO-plan moest dit statuut jongeren beter ondersteunen in de combinatie van hun studies met een zelfstandige activiteit, door te voorzien in een meer aangepast sociaalrechtelijk en fiscaal kader.

In zijn adviezen 2016/03 en 2016/09 verwelkomde het ABC destijds de invoering van een specifiek statuut voor studenten die naast hun studies een zelfstandige activiteit uitoefenen, en dit met de bedoeling het zelfstandig ondernemerschap bij jongeren te stimuleren. Daarnaast stelt het statuut studenten in staat om tijdens hun studies hun ondernemersideeën in de praktijk te testen en vormt het eveneens een mogelijkheid om de studies te financieren. Het Comité is dan ook tevreden om op basis van de cijfers (deel 3) te kunnen vaststellen dat jongeren de voorbije jaren in toenemende mate hun weg hebben gevonden naar dit statuut.

Vanuit de praktijk wordt echter gewezen op een aantal drempels in de wettelijke en administratieve bepalingen, die het gebruik van het statuut bemoeilijken en mogelijk afremmen. Het wegnemen van deze drempels, zou het gebruik van het statuut alsook het ondernemerschap bij studenten verder kunnen faciliteren. In dat kader doet het ABC enkele voorstellen tot remediëring (deel 5), nl.

1. Een aanpassing van bepaalde toekenningsregels :

- a) De schrapping van de maximumleeftijd van 25 jaar. Deze limiet vormt immers een onnatuurlijke cut-off voor studenten die nog studeren op het moment dat ze 25 jaar worden. De afschaffing houdt weinig tot geen risico op misbruik in.
- b) Studenten die op een ander moment dan in juni afstuderen de mogelijkheid geven om tijdens het desbetreffende kwartaal nog aan het sociaal statuut onderworpen te blijven in de hoedanigheid van student-zelfstandige.

2. Een verduidelijking van wettelijke of administratieve bepalingen in antwoord op interpretatieproblemen :

- a) Verduidelijken van de wettelijke bepaling zodat er geen twijfel over kan bestaan dat een scriptie- of thesijaar toelaat om het statuut student-zelfstandige te genieten.
- b) Onderzoeken van de problematiek van de combinatie tussen studiepunten en lesuren en zorgen voor een oplossing via een aanpassing van de bepalingen, dan wel via bijkomende instructies aan de fondsen.
- c) Schrappen van de expliciete vermelding van de minimumleeftijd voor de aansluiting als student-zelfstandige. In de praktijk heeft dit geen gevolgen vermits de algemene regels voor de aanvang van verzekeringsplicht in het sociaal statuut zullen gelden.

3. Administratieve vereenvoudiging :

- a) Verkennen van de mogelijkheden tot digitale gegevensuitwisseling door na te gaan:
  - i) welke gegevens beschikbaar zijn bij de verschillende actoren, ii) welke initiatieven er nodig zijn om de informatie elektronisch te ontsluiten en iii) welke kost deze gegevensontsluiting met zich meebrengt.
  - of het opportuun is om te investeren in dergelijke gegevensuitwisseling, rekening houdend met de omvang van de populatie student-zelfstandigen.
- b) Vereenvoudiging van de controle op de toekenningsvoorwaarden door het schrappen van:
  - de verklaring op een inzake het regelmatig volgen van de lessen. Dit wordt op het einde van het academiejaar immers gecontroleerd op basis van een puntenbriefje.
  - het bewijs in geval van begeleiding in een ondernemingsproject. Hierover bestaan veel onduidelijkheden. Deze schrapping zal er niet toe leiden dat groepen uitgesloten worden voor het statuut aangezien deze studenten het regelmatig volgen van lessen op een andere manier kunnen bewijzen.
  - de voorwaarde dat een diploma behaald in het buitenland erkend is door een bevoegde overheid in België, op voorwaarde dat na een voorafgaandelijke analyse door de administratie blijkt dat dergelijke afschaffing geen negatieve neveneffecten met zich meebrengt.

4. Een gecoördineerde informatieverstrekking :

Nagaan of de informatie die vandaag door de FOD Sociale Zekerheid en het RSVZ reeds online ter beschikking wordt gesteld beter kenbaar gemaakt kan worden bij studenten en onderwijsinstellingen, bv. in de vorm van een portaal.

Inleiding

Om het zelfstandig ondernemerschap bij jongeren te stimuleren¹ werd in 2017 het zogenaamde statuut 'student-zelfstandige' geïntroduceerd. De invoering paste in de bredere ambitie van de toenmalige federale regering om het ondernemerschap te faciliteren. Als onderdeel van het Federaal KMO-plan² moest dit statuut jongeren beter ondersteunen in de combinatie van hun studies met een zelfstandige activiteit³, door te voorzien in een meer aangepast sociaalrechtelijk en fiscaal kader.

Op vraag van de minister van Zelfstandigen heeft het ABC de voorbije maanden een evaluatie gemaakt van het statuut student-zelfstandige. In dit kader organiseerde het een hoorzitting met vertegenwoordigers van de diensten die op Vlaamse hogescholen en universiteiten student-zelfstandigen begeleiden. Delen 1 en 2 van dit document beschrijven de historiek en de belangrijkste kenmerken van het statuut. In deel 3 komen het gebruik van het statuut en de profielkenmerken van student-zelfstandigen aan bod. Deel 4 geeft toelichting bij de budgettaire kost van de regeling en in deel 5 worden de knelpunten van het statuut beschreven en doet het ABC enkele voorstellen tot remediëring.

1 Student en zelfstandige vóór de invoering van het specifiek statuut

1.1 Sociaal statuut

Een student die een zelfstandige activiteit wenst uit te oefenen⁴, dient zich zoals iedere andere persoon met een zelfstandige beroepsactiviteit i) als zelfstandige aan te sluiten bij een sociaal verzekeringsfonds en ii) bijdragen te betalen.

Vóór de invoering van het specifiek statuut verwierf een student die zich als zelfstandige aansloot in beginsel de hoedanigheid van zelfstandige in hoofdberoep en moest hij als dusdanig bijdragen betalen. Tegenover de bijdragebetaling als zelfstandige in hoofdberoep stond de opbouw van eigen sociale rechten.

Mits het respecteren van een bepaalde inkomensgrens⁵, kon de student⁶ echter de toepassing van artikel 37, §1 van het ARS aanvragen, waardoor hij werd gelijkgesteld met een zelfstandige

---

¹ Algemene beleidsnota van de minister van Middenstand, Zelfstandigen, KMO's, Landbouw en Maatschappelijke Integratie van 30 oktober 2015

² Het federaal plan voor de KMO's en zelfstandigen (door de ministerraad goedgekeurd op 27 februari 2015) bevatte 40 maatregelen rond 6 pijlers om de ontwikkeling van het ondernemerschap te ondersteunen.

³ Algemene beleidsnota van de minister van Middenstand, Zelfstandigen, KMO's, Landbouw en Maatschappelijke Integratie van 26 oktober 2016

⁴ Van gelijk welke omvang.

⁵ 6.815,52 EUR in 2016

⁶ Onder student diende men hier te verstaan, de onderworpenen van minder dan 25 jaar (tot 31 december 2016 was er geen verzekeringsplicht in het sociaal statuut der zelfstandigen vóór het derde kwartaal van het jaar waarin het kind de leeftijd van 18 jaar bereikt) die cursussen volgt of een stage doormaakt om te kunnen worden benoemd in een openbaar ambt of die, hoewel hij geen verplichte cursussen meer volgt,

in bijberoep en kon terugvallen op een meer gunstig bijdrageregime^{7,8}. In dat geval bouwde de student geen eigen sociale rechten op. Sociale bescherming genoot de betrokkene in dat geval in een andere hoedanigheid, nl. als persoon ten laste.

1.2 Fiscaal statuut

Om als student fiscaal ten laste te kunnen zijn (of blijven) van de ouders, moest - en moet vandaag nog steeds - aan de volgende drie voorwaarden worden voldaan :

- deel uitmaken van het gezin op 1 januari van het jaar volgend op het inkomstenjaar;
- geen vergoeding ontvangen die beroepskosten zijn voor de ouders⁹;
- over nettobestaansmiddelen¹⁰ beschikken die een bepaald grensbedrag niet overschreden (cf. tabel 1).

Zodra de student niet meer aan één van de drie hogergenoemde voorwaarden voldeed, was hij niet langer fiscaal ten laste zijn van zijn ouders. Zij verloren hierdoor de toeslag voor kinderen ten laste die werd toegekend bovenop de belastingvrije som^{11,12}. De student was (zoals andere

---

een verhandeling bij het einde van hogere studiën voorbereidt, in de zin van de wetgeving betreffende de gezinsbijslag der zelfstandigen.

⁷ De schorsing van de betaling van de kinderbijslag voor bepaalde maanden in geval van overschrijding van de toegelaten grenzen inzake beroepsactiviteit had in principe geen weerslag op de mogelijkheid van toepassing van artikel 37 in de loop van het betreffende kwartaal. Enkel het einde van het recht had een weerslag. De afgestudeerde behield die hoedanigheid tot het eind van de zomervakantie, behalve wanneer hij tijdens het derde kwartaal een activiteit als werknemer aanvatte.

⁸ Indien hun inkomsten onder een bepaald drempelbedrag (1.439,42 EUR in 2016) bleven, waren geen bijdragen verschuldigd. Overschreden ze deze de drempel wel maar bleven ze onder de helft van de minimumdrempel hoofdberoep dan betaalden studenten een bijdrage van 21,5% op het geheel van hun inkomsten (zonder minimum).

⁹ Dit betekent dat een kind zijn ouders niet tegen vergoeding kan helpen in de familiezaak als het de hoedanigheid van persoon ten laste wil behouden.

¹⁰ Op enkele uitzonderingen na verstaat de fiscus onder de term "bestaansmiddelen" alle regelmatig of toevallig verworven inkomsten. Om de netto-inkomsten te berekenen moeten de volgende bedragen van de bruto-inkomsten worden afgetrokken: i) de inkomsten die niet worden beschouwd als bestaansmiddelen (zoals kinderbijslagen, kraamgelden en adoptiepremies, studiebeurzen, premies voor het voorhuwelijkssparen, bepaalde inkomsten verkregen door gehandicapten en een gedeelte van eventuele onderhoudsuitkeringen en pensioenen, de eerste schijf van 2.600 euro (inkomsten 2015) van de bezoldigingen verkregen door studenten in uitvoering van een contract voor studentenarbeid) en ii) de werkelijk bewezen dan wel forfaitaire kosten (dit is een bedrag dat overeenstemt met 20 % van de brutobestaansmiddelen, met een minimum dat voor de inkomsten 2015 430 euro bedraagt).

¹¹ Ook wel de "belastingvermindering voor kinderen ten laste" genoemd. Deze bedroeg 1.510 EUR voor 1 kind, 3.880 EUR voor 2 kinderen, 8.700 EUR voor 3 kinderen en 14.060 voor 4 kinderen ten laste (aanslagjaar 2016 – inkomsten 2015)

¹² Deze bedraagt in principe 7.090 EUR (aanslagjaar 2016 – inkomsten 2015). Voor personen met een inkomen lager dan 26.360 EUR geldt een verhoogde belastingvrije som van 7.380 EUR.

belastingplichtigen) personenbelasting verschuldigd wanneer zijn belastbaar netto-inkomen het bedrag van de belastingvrije som overschreed¹³.

1.3 Knelpunten

In de praktijk bleek deze regeling bepaalde tekortkomingen¹⁴ te hebben :

- De student die was gelijkgeschakeld met een zelfstandige in bijberoep, was voor zijn recht op geneeskundige verzorging aangewezen op de status van persoon ten laste (cf. supra). Om als “persoon ten laste” te worden beschouwd gold een maximum van 2.326 EUR aan toegelaten beroepsinkomsten per kwartaal. Overschreden de inkomsten dit maximum dan moest men zich als gerechtigde in eigen persoon aansluiten. Bovendien werden de inkomsten uit zelfstandige activiteit in aanmerking genomen als inkomsten ; (een deel van) de inkomsten die voortvloeiden uit de uitvoering van een contract voor studentenarbeid echter niet.
- De toekenning van gezinsbijslag aan studenten ouder dan 18 die een beroepsactiviteit uitoefenden was gebonden aan voorwaarden inzake de omvang van de activiteit en hoogte van de inkomsten die daaruit voortvloeiden. De student die zijn studie combineerde met een zelfstandige activiteit in bijberoep (of de gelijkstelling) behield zonder meer het recht op kinderbijslag. Bij de combinatie van een studie met een zelfstandige activiteit in de hoedanigheid van hoofdberoep, werd er per definitie van uitgegaan dat het aantal toegelaten uren (maximum 240 per kwartaal) of het inkomen (maximum € 520,08 bruto per maand) te hoog was.
- In de personenbelasting werden de bezoldigingen, verkregen door studenten in uitvoering van een contract voor studentenarbeid niet in aanmerking genomen voor de berekeningen van de nettobestaansmiddelen van personen ten laste. Er was echter geen vergelijkbare bepaling van toepassing voor een gedeelte van de inkomsten die een student uit zelfstandige activiteit verwierf.
- Met de invoering van een specifiek statuut moest o.m. aan deze problemen tegemoet worden gekomen.

2 Statuut van de student-zelfstandige

Sinds 1 januari 2017¹⁵ kunnen de studenten die gelijktijdig met hun studies een zelfstandige activiteit uitoefenen:

---

¹³ Dit bedrag stemde in principe overeen met 7.090 EUR (aanslagjaar 2016 – inkomsten 2015). Voor personen met een inkomen lager dan 26.360 EUR gold een verhoogde belastingvrije som van 7.380 EUR. De student werd met andere woorden niet belast op het inkomen dat onder de 7.380 EUR bleef.

¹⁴ In het bijzonder in vergelijking met contractuele studentenarbeid.

¹⁵ Wet van 18 december 2016 tot vaststelling van het sociaal en fiscaal statuut van de student-zelfstandige. Koninklijk besluit van 22 december 2016 tot wijziging van het koninklijk besluit van 19 december 1967 houdende algemeen reglement in uitvoering van het koninklijk besluit nr. 38 van 27 juli 1967 houdende inrichting van het sociaal statuut der zelfstandigen. Koninklijk besluit van 22 december 2016, wat het sociaal statuut van de student-zelfstandige betreft, tot wijziging van het koninklijk besluit van 20 juli 1971 houdende instelling van een uitkeringsverzekering en een moederschapsverzekering ten voordele van de zelfstandigen en van de meewerkende echtgenoten.

- op aanvraag, een gunstige regeling voor hun sociale bijdragen genieten in zoverre hun inkomsten binnen bepaalde grenzen blijven;
- rekenen op een gunstige fiscale behandeling van de inkomsten die zij onder dat statuut verwerven.

2.1 Toekenningsvoorwaarden

Om het specifiek statuut te kunnen genieten, moet de student aan een aantal voorwaarden voldoen betreffende de leeftijd, de studies en de uitgeoefende beroepsactiviteit.

2.1.1 Leeftijd

Het specifiek statuut van student-zelfstandige kan worden verkregen tussen het kwartaal waarin de student 18 jaar¹⁶ wordt en het derde kwartaal van het kalenderjaar waarin hij 25 jaar wordt¹⁷.

2.1.2 Studies

Om het specifiek statuut van student-zelfstandige te genieten moet de betrokkene ingeschreven zijn :

1. in hoofdzaak, d.w.z. voor minstens 27 studiepunten (ECTS) per school- of academiejaar of 17 lesuren per week¹⁸;
2. in een instelling in België of in het buitenland die door de respectievelijke bevoegde overheid erkend is¹⁹,
3. om op regelmatige basis lessen te volgen. Dit moet aangetoond worden²⁰ door een bewijs van de onderwijsinstelling waaruit blijkt dat de student i) regelmatig aanwezig was tijdens de lessen, of ii) aan examens heeft deelgenomen voor 27 studiepunten (ECTS) of 17 lesuren per week²¹, of iii) binnen zijn instelling een begeleidingsprogramma volgt binnen een ondernemingsproject.
4. met het oog op het behalen van een diploma dat erkend wordt door een bevoegde overheid in België.

---

¹⁶ Hetgeen overeenstemt met de leeftijd die vereist is of aanbevolen wordt om een zelfstandige activiteit te starten.

¹⁷ Hetgeen voor de regionalisering van de gezinsbijslagen overeenstemde met het einde van de toekenning van de geneeskundige verzorging als kind ten laste en met het einde van het voordeel van de kinderbijslag.

¹⁸ Dit dient aangetoond te worden via een bewijsstuk van de onderwijsinstelling dat wordt aangeleverd door de student. Een tussenkomst van de onderwijsinstelling is dus niet (steeds) vereist. Uit dit bewijs moet kunnen afgeleid worden dat de inschrijving minstens 27 studiepunten of 17 lesuren bedraagt.

¹⁹ Dit betekent dat afstandsonderwijs (e-learning) mogelijk is maar privé-onderwijs of thuisonderwijs uitgesloten.

²⁰ Voor zover hierover geen gegevens beschikbaar zijn via authentieke bron.

²¹ In praktijk kan dit door de student aangetoond worden door het bezorgen van een puntenblad. Indien hieruit niet kan afgeleid worden hoeveel studiepunten of lesuren er opgenomen werden, is een verklaring van de onderwijsinstelling noodzakelijk. Een verklaring op eer van de student van deelname aan examens volstaat niet.

Om de fondsen toe te laten om te controleren of de student-zelfstandige aan de voorwaarden voldoet om dit specifiek statuut te bekomen, moet de student-zelfstandige bepaalde documenten aan zijn sociaalverzekeringsfonds bezorgen²². Naargelang de aanvraag betrekking heeft op een beëindigd, een lopend of volgend jaar, dan wel de verlenging van het statuut betreft, kunnen de voor te leggen documenten en termijnen om dit te doen verschillen. Als bijlage bij dit advies is een overzichtstabel gevoegd van de verschillende documenten en termijnen.

2.1.3 Uitoefening van een zelfstandige activiteit

De student moet een zelfstandige beroepsactiviteit uitoefenen waarvoor hij onderworpen is aan het sociaal statuut der zelfstandigen krachtens het KB nr. 38.

2.1.4 Indiening van een aanvraag

Om het specifiek statuut te kunnen genieten moet de student-zelfstandige bij zijn sociaalverzekeringsfonds een schriftelijke (via brief, via mail of door schriftelijke neerlegging ter plaatse), of indien mogelijk een elektronische aanvraag indienen. Die aanvraag kan betrekking hebben op een schooljaar dat gaat beginnen, dat loopt of dat beëindigd is.

2.2 Gunstige bijdrageregeling

De student-zelfstandige geniet een gunstige bijdrageregeling.

Als de inkomsten minder dan de helft van de minimale bijdragedrempel voor een zelfstandige in hoofdberoep (8.204,60 EUR in 2023) bedragen, is hij geen enkele sociale bijdrage verschuldigd. Indien zijn inkomsten gelijk zijn aan of meer bedragen dan die drempel, maar onder de minimale bijdragedrempel voor een zelfstandige in hoofdberoep (16.409,20 EUR in 2023) blijven, betaalt hij bijdragen ten belope van 20,5 % van het gedeelte van zijn inkomsten dat zich tussen deze twee drempels bevindt. Indien zijn inkomsten de minimale bijdragedrempel voor een zelfstandige in hoofdberoep bereiken, betaalt hij bijdragen zoals een zelfstandige in hoofdberoep, op zijn volledige inkomen²³ zonder evenwel zijn statuut van student-zelfstandige te verliezen.

Tabel 1. Bijdrageregeling van de student zelfstandigen, bedragen 2023

Hoogte van de inkomsten	Bijdragen
Inkomsten < 8.204,60 EUR	Geen bijdragen
8.204,60 EUR ≤ Inkomsten < 16.409,20 EUR	20,5 % op het gedeelte van de inkomsten tussen 8.204,60 EUR en 16.409,20 EUR
16.409,20 EUR ≤ Inkomsten	Bijdragen als een zelfstandige in hoofdberoep

²² Als de fondsen over de nodige informatie beschikken via een authentieke bron, dan mogen ze geen bijkomende attestering vragen aan de student-zelfstandige (only-once principe).

²³ Dus niet meer enkel op het gedeelte boven de helft van de minimale bijdragedrempel

2.3 Sociale bescherming

Wanneer de student-zelfstandige de gunstige bijdrageregeling²⁴ geniet, opent hij geen eigen rechten in de sociale zekerheid²⁵. Hij blijft echter wel kinderbijslag en geneeskundige verzorging als persoon ten laste genieten. Voor wat betreft de kinderbijslag moeten bijkomende voorwaarden worden nageleefd²⁶. In de sector van de geneeskundige verzorging geldt voor student-zelfstandigen jonger dan 25 jaar geen enkele inkomensgrens om als persoon ten laste te worden beschouwd²⁷. Verder kan een periode van onderwerping als student-zelfstandige buiten begin van bezigheid en waarvoor een verminderde bijdrage verschuldigd is in aanmerking worden genomen voor het vervullen van de wachttijd die voorafgaat aan de opening van het recht op de arbeidsongeschiktheidsuitkeringen.

Als de student-zelfstandige daarentegen bijdragen betaalt als een zelfstandige in hoofdberoep²⁸, opent hij alle rechten op sociale zekerheid, net als om het even welke zelfstandige in hoofdberoep.

2.4 Gunstige fiscale regeling

Indien het specifiek statuut wordt genoten, wordt een eerste inkomstenschijf van de student-zelfstandige niet als bestaansmiddelen beschouwd door de fiscale administratie²⁹. Daardoor kan hij gemakkelijker ten laste blijven van zijn ouders. Voor het aanslagjaar 2023 (inkomstenjaar) 2022 gaat het om 2.910 EUR.

2.5 Aanvang en einde van de onderwerping als student-zelfstandige

De toekenning van het specifiek statuut vangt aan, als de voorwaarden zijn vervuld, vanaf het kwartaal dat in de aanvraag is vermeld, of als er niets vermeld is in de aanvraag, vanaf het kwartaal waarin de aanvraag is ingediend. Zijn de voorwaarden niet vervuld op het ogenblik van de aanvraag, dan vangt de toekenning van het statuut aan vanaf het kwartaal dat deze voorwaarden wel zijn vervuld.

Het voordeel van het specifiek statuut eindigt i) vanaf het kwartaal waarin de toekenningsvoorwaarden niet meer zijn vervuld³⁰ of ii) vanaf het kwartaal dat in de aanvraag tot verzaking van het statuut staat vermeld, of bij gebreke, vanaf het kwartaal van indiening van deze aanvraag. Het overschrijden van de inkomensgrens onder dewelke de student-zelfstandige

---

²⁴ Omdat zijn inkomsten onder de minimumdrempel blijven voor een zelfstandige in hoofdberoep.

²⁵ Recht op pensioen, ziekte- en invaliditeitsverzekering, moederschapshulp, overbruggingsrecht, uitkering mantelzorg, vaderschaps- en geboorte-uitkering, rouwuitkering.

²⁶ De gezinsbijslagen vormen sinds de 6de staatshervorming een geregionaliseerde bevoegdheid. De bijkomende voorwaarden verschillen van gewest tot gewest.

²⁷ In tegenstelling tot voor de invoering van het specifiek statuut.

²⁸ Omdat zijn inkomsten de minimumdrempel voor een zelfstandige in hoofdberoep bereiken of overschrijden.

²⁹ Art. 143, 7°, Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992

³⁰ Wat de leeftijdsvoorwaarden betreft, wordt de onderwerping in de hoedanigheid van student-zelfstandige automatisch beëindigd op 30 september van het kalenderjaar waarin betrokkene de leeftijd van 25 jaar bereikt.

de gunstige bijdrageregeling kan genieten, verhindert de toekenning van het specifiek statuut niet.

3 De populatie van student-zelfstandigen

3.1 Evolutie

Tot aan de invoering van het specifieke statuut konden jongeren die hun studies combineerden met een zelfstandige activiteit tot en met de leeftijd van 25 jaar³¹ een gunstige bijdrageregeling genieten via het zogenaamde artikel 37, §1 (cf. deel 2). Van die mogelijkheid werd slechts beperkt gebruik gemaakt. In 2016 genoten maar 298 van alle 47.580 zelfstandigen van 25 jaar of jonger de toepassing van artikel 37, §1 (tabel 2)³².

Met de invoering van het specifieke statuut 'student-zelfstandige' werd artikel 37, §1 overbodig voor jongeren die hun studies combineerden met een zelfstandige activiteit en verviel voor de betrokkenen de mogelijkheid om er gebruik van te maken. De cijfers laten dan ook een terugval van het aantal onderworpenen in deze categorie zien tussen 2016 en 2017.

Tabel 2. Evolutie van het aantal student-zelfstandigen jonger dan 26 jaar naar aard van de activiteit, 2015-2017

	2015		2016		2017	
Hoofdberoep						
• zonder art. 37, §1	35.768	75,1%	36.138	75,9%	31.421	65,1%
• met art. 37, §1	409	0,9%	298	0,0%	11	0,0%
Student-zelfstandige	-	-	-	-	5.008	10,4%
Bijberoep	10.853	23,1%	11.144	23,4%	11.842	24,5%
Totaal	47.030		47.580		48.282	

Bron: Dienst GIB, RSVZ

Er kan opgemerkt dat op het ogenblik van de invoering van het specifieke statuut, het aantal jonge hoofdberoepers in het normale bijdrageregime een terugval kende (-4.717 individuen). Die terugval wordt deels verklaard door de overstap van de jonge hoofdberoepers naar het statuut 'student-zelfstandige'.

Een analyse van de 5.008 jongeren die op 31/12/2017 als student-zelfstandige in het sociaal statuut waren aangesloten leert immers dat 1.954 van hen (of 39 %) reeds vóór de invoering van het statuut als zelfstandige actief waren (tabel 2). De overgrote meerderheid van deze groep (1.902) oefende op dat ogenblik een activiteit uit in de hoedanigheid van zelfstandige in hoofdberoep, zonder gelijkstelling op basis van artikel 37.

Hoewel een belangrijk deel van de student-zelfstandigen in 2017 vroeger reeds actief was als zelfstandige, betrof de meerderheid van de instromers bij de invoering van het nieuwe statuut nieuw aangeslotenen.

³¹ Onder bepaalde voorwaarden

³² Omdat de reden voor het gebruik van artikel 37, §1 niet beschikbaar is in de databank van het RSVZ, is niet geweten in welk van deze 298 gevallen er sprake was van de combinatie van een zelfstandige activiteit met een studie. Er kan immers ook in andere situaties van dit artikel gebruik gemaakt worden.

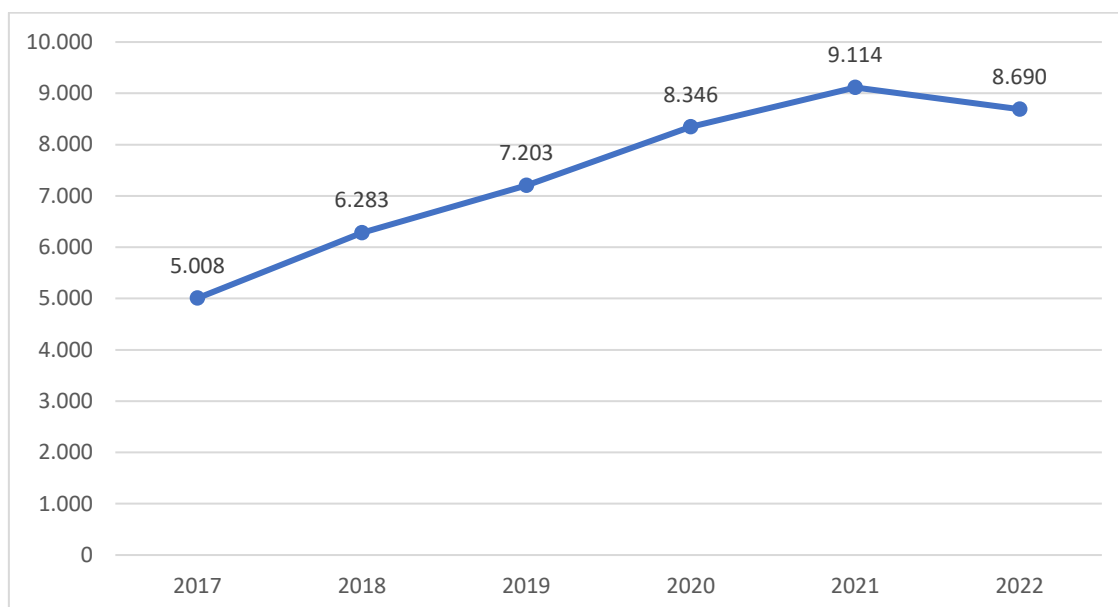
Tabel 3. Aantal student-zelfstandigen op 31/12/2017 die reeds actief waren op 31/12/2016 volgens aard van de activiteit

Hoofdberoep		
• zonder art. 37, §1	1.902	97,34%
• met art. 37, §1	38	1,94%
Bijberoep	14	0,72%
Totaal	1.954	100%

Bron: Dienst GIB, RSVZ

Sinds 2017 is het aantal aangeslotenen in het statuut van student-zelfstandige jaar na jaar gestegen, met uitzondering van 2022. In de loop van 2022 telde het sociaal statuut 8.690 student-zelfstandigen, ofwel ca. 74 % meer dan in 2017³³ maar 5 % minder dan in 2021. De lichte daling van het aantal student-zelfstandigen tussen 2021 en 2022 is het gevolg van neerwaartse evoluties in het Waalse en het Brussels-Hoofdstedelijk Gewest (cf. infra).

Grafiek 1. Evolutie van het aantal student-zelfstandigen, 2017-2022, situatie op 31 december

Bron: Dienst GIB, RSVZ

Sinds de invoering ervan heeft het statuut van student-zelfstandige aan belang gewonnen bij jonge zelfstandigen. Het aandeel in de totale populatie zelfstandigen jonger dan 26 vergrootte in de periode 2017-2021 van 10% naar bijna 15%. In 2022 daalde dit aandeel licht.

³³ Er kan worden opgemerkt dat het aantal student-zelfstandigen tot nu toe telkens een lichte daling kent in het vierde kwartaal van elk jaar (zie bijlage). Dit kan mogelijk verklaard worden door afstuderende zelfstandigen die in het vierde kwartaal niet langer student-zelfstandige zijn.

Tabel 4. Evolutie van het aantal zelfstandigen jonger dan 26 jaar naar aard van de activiteit, 2016-2022

	2017		2019		2021		2022	
Hoofdberoep								
• zonder art. 37	31.421	65,1%	32.470	61,4%	36.430	59,4%	37.198	60,4%
• met art. 37	11	0,0%	9	0,0%	3	0,0%	4	0,0%
Student-zelfstandige	5.008	10,4%	7.203	13,6%	9.111	14,8%	8.685	14,1%
Bijberoep	11.842	24,5%	13.203	25,0%	15.810	25,8%	15.698	25,5%
Totaal	48.282		52.885		61.354		61.585	

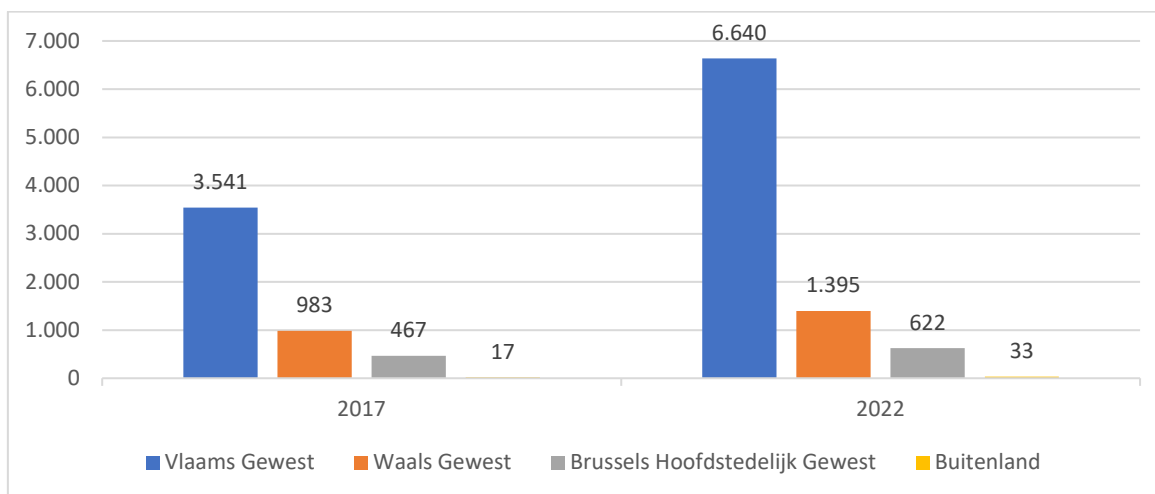
Bron: Dienst GIB, RSVZ

3.2 Kenmerken

3.2.1 Woonplaats

In de cijfers van de student-zelfstandigen wordt vastgesteld dat er meer student-zelfstandigen actief zijn in Vlaanderen dan in Wallonië. Meer dan 7 op 10 student-zelfstandigen woont in het Vlaamse Gewest³⁴. Dit gewest kent ook de grootste toename van het aantal student-zelfstandigen (van 2017 tot 2022 + 87,5 %, tegenover + 41,9 % voor het Waalse Gewest en + 33,1% voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest)^{35,36}.

Grafiek 2. Aantal student-zelfstandigen, volgens woonplaats, 2017-2022

Bron: Dienst GIB, RSVZ

³⁴ In vergelijking met de algemene populatie van zelfstandigen wonen er verhoudingsgewijs meer student-zelfstandigen in het Vlaamse Gewest (70 % tegenover 62 %) en minder in het Waalse Gewest (19 % tegenover 27 %).

³⁵ Tussen 2021 en 2022 vertegenwoordigde het Vlaams Gewest ook de kleinste daling in het aantal student-zelfstandigen (-0,9 % ten opzichte van - 13,1 % voor het Waalse Gewest en - 17,9 % voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest).

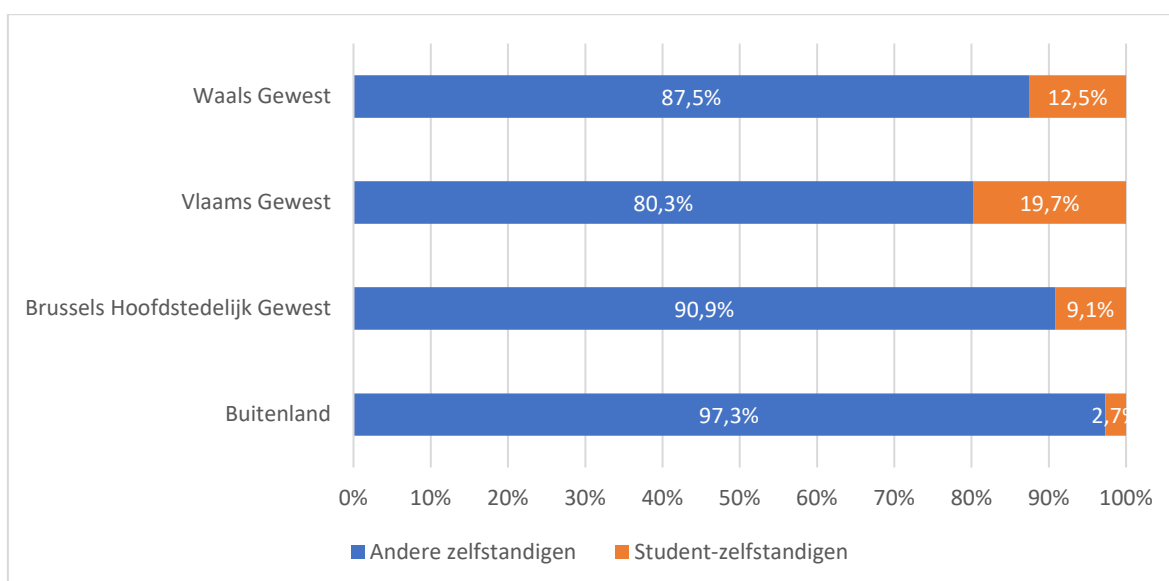
³⁶ Tijdens de besprekingen van de werkgroep werd de afschaffing van het voorleggen van een attest van beroepsbekwaamheid (gefaseerd tussen 2018 en 2019) en van bedrijfsbeheer (2018) in Vlaanderen als mogelijke verklaring naar voor geschoven voor het grotere aandeel student-zelfstandigen in Vlaanderen. Er moet echter opgemerkt dat Vlaanderen en Wallonië in 2018 en 2019 een vergelijkbare toename van het aantal student-zelfstandigen kenden.

Tabel 5. Evolutie van het aantal student-zelfstandigen, volgens woonplaats, 2017-2022

	Brussels Hoofdstedelijk Gewest		Vlaams Gewest		Waals Gewest		Totaal	
2017	467		3.541		983		5.008	
2018	759	62,5%	4.301	21,5%	1.194	21,5%	6.283	25,5%
2019	772	1,7%	5.016	16,6%	1.374	15,1%	7.203	14,6%
2020	737	-4,5%	6.090	21,4%	1.482	7,9%	8.346	15,9%
2021	758	2,8%	6.697	10,0%	1.605	8,3%	9.114	9,2%
2022	622	-17,9%	6.640	-0,9%	1.395	-13,1%	8.690	-4,7%

Bron: Dienst GIB, RSVZ

Grafiek 3. Aandeel van student-zelfstandigen in de populatie zelfstandigen jonger dan 26 naar gewest, 2022

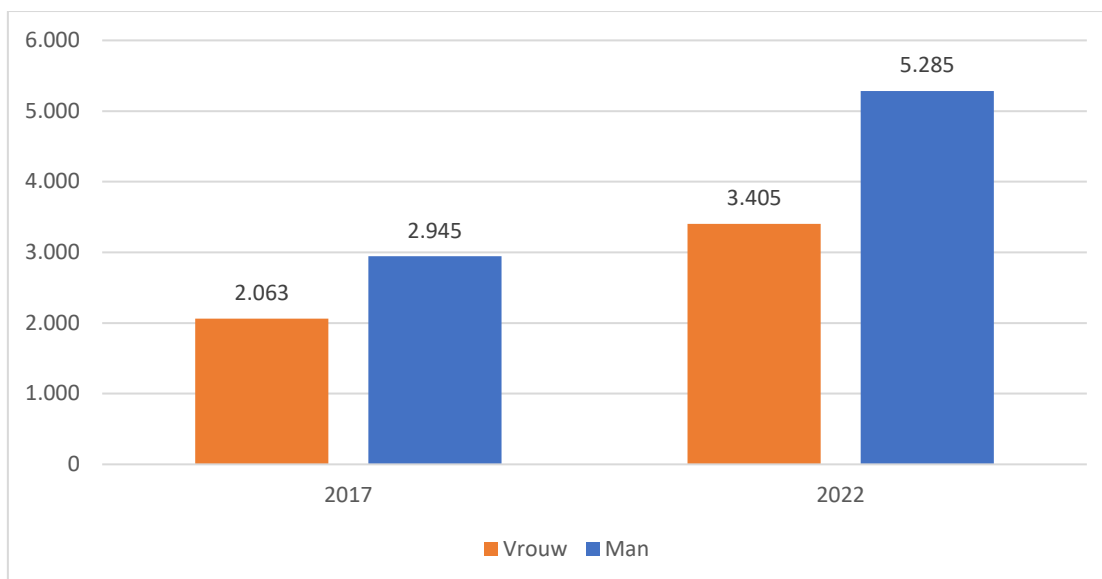
Bron: Dienst GIB, RSVZ

3.2.2 Geslacht

Ongeveer 60 % van de student-zelfstandigen zijn mannen³⁷. Deze verhouding blijft in de loop van de tijd betrekkelijk stabiel. Er zijn geen grote profielverschillen tussen de geslachten (zie bijlage).

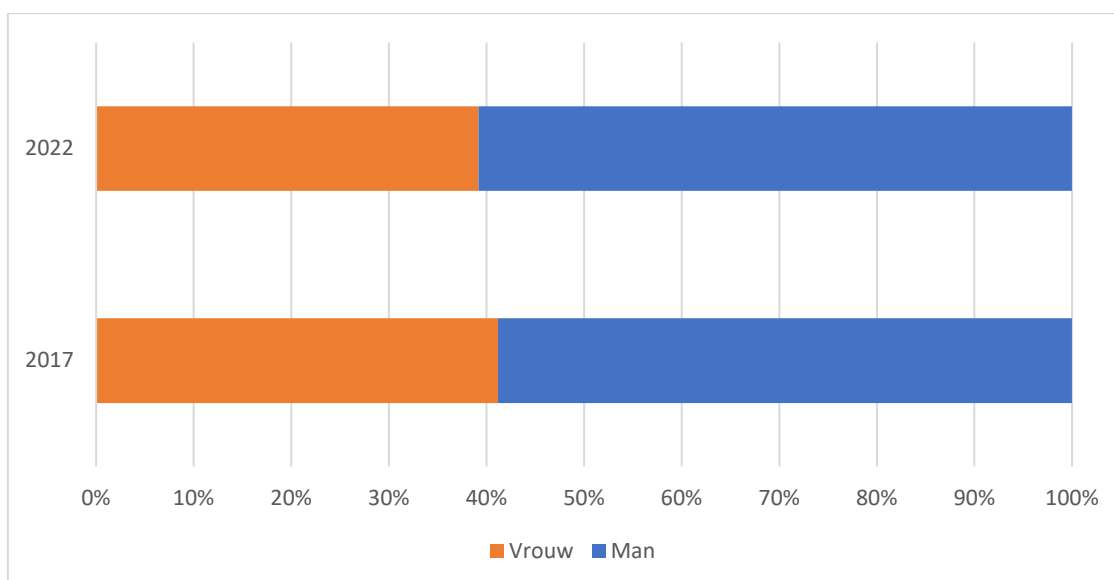
³⁷ In 2022 was het aandeel mannen iets hoger bij de overige zelfstandigen onder de 26 jaar en bij de totale zelfstandigenpopulatie (zie tabel B 3 in de bijlage).

Grafiek 4. Aantal student-zelfstandigen, volgens geslacht, 2017 en 2022

Bron: Dienst GIB, RSVZ

Grafiek 5. Aandeel mannen en vrouwen in de populatie student-zelfstandigen, 2017 en 2022

Bron: Dienst GIB, RSVZ

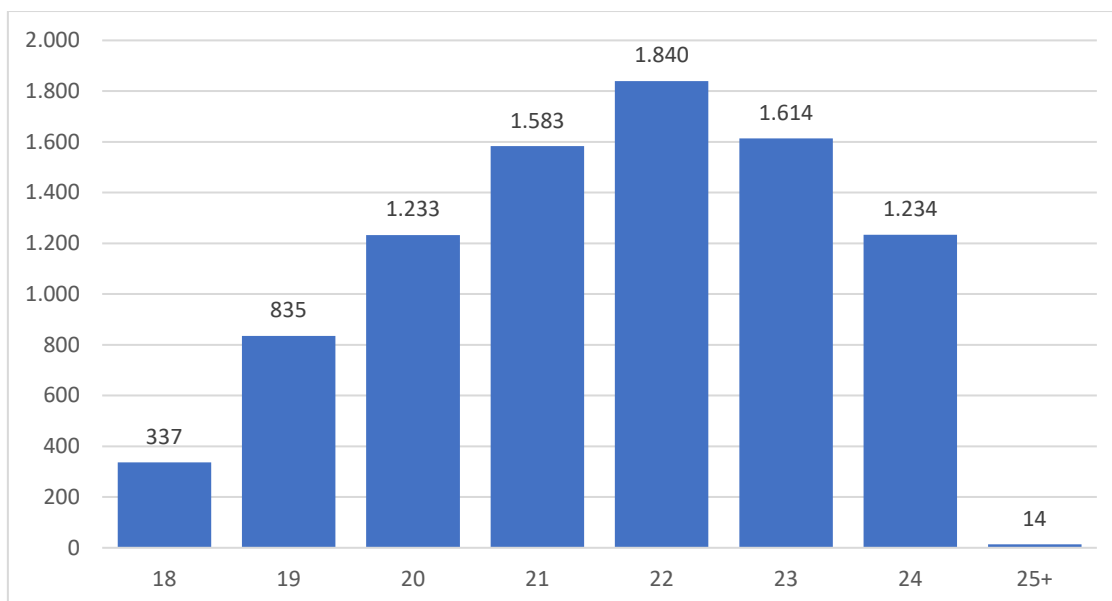
3.2.3 Leeftijd

Het aantal student-zelfstandigen neemt toe met de leeftijd tot het een piek bereikt voor de groep van de 22-jarigen (21 %), waarna het aantal geleidelijk daalt.³⁸

---

³⁸ Ook bij de studenten onder de 26 jaar neemt het aantal verzekeringsplichtigen toe met de leeftijd (zie de tabel B 3 in de bijlage).

Grafiek 6. Aantal student-zelfstandigen, volgens leeftijd, 2022

Bron: Dienst GIB, RSVZ

3.2.4 Sector van activiteit

De student-zelfstandigen zijn hoofdzakelijk actief in de sector van de vrije beroepen (41%) en in de sector van de handel (29%)³⁹.

In de bedrijfstak van de vrije beroepen (3.528 student-zelfstandigen) waren de volgende activiteiten in 2021 het belangrijkste:

- Privé onderricht: professoren, repetitoren, huisleraars (1.155 student-zelfstandigen);
- Diverse intellectuele beroepen: raadgevers, informatici, servicebureaus (646 student-zelfstandigen);
- Bestuurders van de vrije beroepen (622 student-zelfstandigen);
- Kunst: het leveren van artistieke prestaties en/of het produceren van artistieke werken in de audiovisuele en de beeldende kunsten, in de muziek, de literatuur, het spektakel, het theater en de choreografie (557 student-zelfstandigen).

In de sector van de handel (2.549 student-zelfstandigen) zijn de volgende activiteiten het belangrijkste:

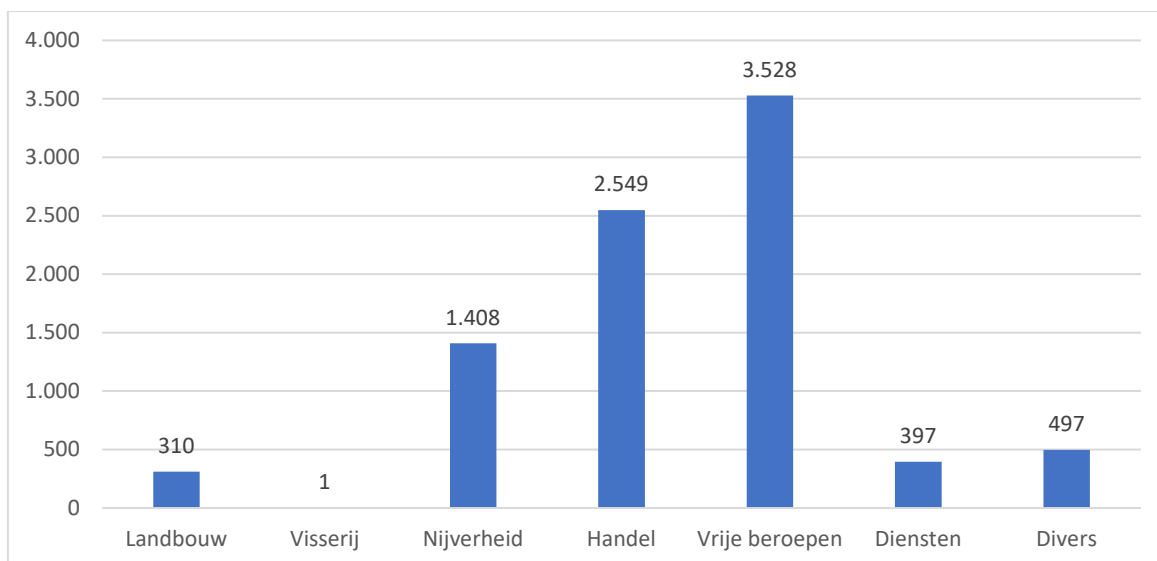
- Kleinhandel: aankoop, verkoop, verhuring van industriële producten (644 student-zelfstandigen);
- Bestuurders van de handel (637 student-zelfstandigen);
- Tussenpersonen (336 student-zelfstandigen).

---

³⁹ Dit zijn ook de sectoren die het sterkst vertegenwoordigd zijn bij de zelfstandigen onder de 26 jaar en in de algemene populatie van zelfstandigen. Tussen deze groepen neemt men echter enkele variaties waar. Er zijn verhoudingsgewijs minder student-zelfstandigen actief in de sectoren van de landbouw, de nijverheid en de diensten dan in de andere groepen, en verhoudingsgewijs meer in de sectoren van de vrije beroepen (zie de tabel B 3 in de bijlage).

Grafiek 7. Aantal student-zelfstandigen, volgens activiteitensector, 2022

Bron: Dienst GIB, RSVZ

3.2.5 Inkomen

Voor wat betreft de inkomsten van student-zelfstandigen, dient opgemerkt dat in 2021 voor bijna de helft van de student-zelfstandigen geen enkel inkomen in de databank beschikbaar was op het moment van de telling⁴⁰.

Van de student-zelfstandigen waarvoor een inkomen gekend is, heeft de overgrote meerderheid (bijna 90 %) inkomsten beneden de minimumdrempel die voor de student-zelfstandige van toepassing is. Voor bijna 15% is het gerapporteerde inkomen zelfs gelijk aan 0. De grote meerderheid van de student-zelfstandigen is dus geen sociale bijdragen verschuldigd. Nauwelijks 3,4% van de zelfstandigen genereert inkomsten die boven de minimumdrempel liggen voor de zelfstandige in hoofdberoep.

---

⁴⁰ Dit heeft tweërlei oorzaken. Voor een deel van de betrokken student-zelfstandigen heeft de fiscale administratie (nog) geen informatie (geen flux) over de definitieve inkomsten doorgegeven aan het RSVZ (2.608 individuen). Voor een ander deel van de betrokken student-zelfstandigen werd wel informatie ontvangen (wel een flux) maar is het veld m.b.t de inkomensgegevens leeg (1.887 individuen). Uit een eerste verkennende analyse blijkt dat aansluitingsduur geen verklarende factor vormt.

Tabel 6. Aantal student-zelfstandigen, volgens inkomsten⁴¹, 2021

Inkomsten	Totaal	
Inkomensgegevens niet beschikbaar	4.495	
Inkomen beschikbaar	4.619	
• Inkomsten < 0	0	0,0%
• Inkomen = 0	689	14,9%
• 0 < Inkomen < Drempel bijberoep	1.638	35,5%
• Drempel bijberoep ≤ Inkomen < Drempel student-zelfstandige	1.744	37,7%
• Drempel student-zelfstandige ≤ Inkomen < min. inkomen	393	8,5%
• Min. inkomen hoofdberoep ≤ Inkomen	155	3,3%
Totaal	9.114	

Bron: Dienst GIB, RSVZ

3.3 Duur en uitstroom

Gemiddeld waren student-zelfstandige in 2022 iets meer dan 6 kwartalen⁴² onderworpen aan het sociaal statuut. 44% van de individuen die op 31 december 2022 als student-zelfstandige aangesloten waren, waren minder dan een jaar onderworpen aan het sociaal statuut van de zelfstandigen en 27% was op dat moment 5 tot 8 kwartalen onderworpen. 5,2% was meer dan 4 jaar eerder met een zelfstandige activiteit begonnen.

Tabel 7. Aantal kwartalen van onderwerping aan het sociaal statuut, student-zelfstandigen aangesloten op 31 december 2022

Aantal kwartalen onderwerping	Aantal zelfstandigen	Percentage
1-4 kwartalen	3.844	44.2%
5-8 kwartalen	2.348	27.0%
9-12 kwartalen	1.372	15.8%
13-16 kwartalen	674	7.8%
17-20 kwartalen	320	3.7%
21-24 kwartalen	117	1.3%
25-28 kwartalen	14	0.2%
29-32 kwartalen	1	0.0%
Totaal	8.690	100%
Gemiddelde duur van de onderwerping	6,5	

Bron: Dienst GIB, RSVZ

In grafiek 8 wordt getracht om een eerste beeld te geven van de loopbaan van de student-zelfstandige wanneer deze laatste dit statuut verlaat. Meer bepaald wordt voor de personen met het statuut van student-zelfstandige aan het eind van een jaar (2017, 2018, 2019, 2020 of 2021), hun statuut aan het eind van de daaropvolgende jaren (2018, 2019, 2020, 2021 of 2022) weergegeven. Het RSVZ beschikt niet over gegevens m.b.t. de einddatum van de studies. Het is

⁴¹ In deze tabel zijn enkel de definitieve inkomsten van de student-zelfstandigen opgenomen.

⁴² Een verdeling volgens geslacht is beschikbaar in de bijlage (tabel 8). Vrouwelijke student-zelfstandigen genieten dit statuut iets minder lang.

bijgevolg niet in de mogelijkheid om te bepalen hoeveel student-zelfstandigen na stopzetting van hun studies een zelfstandige activiteit in hoofdberoep zijn gestart.

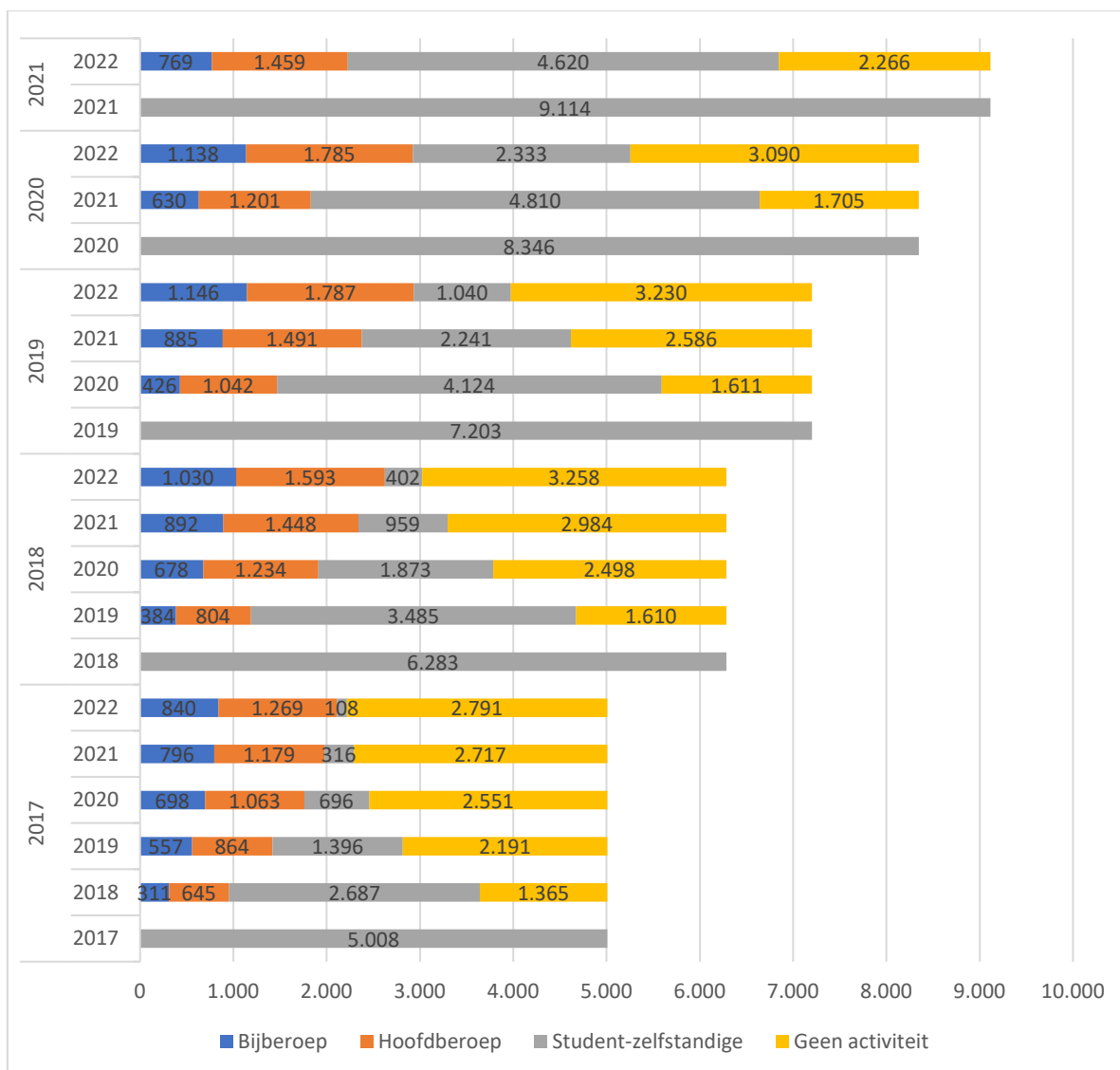
Uit deze grafiek blijkt dat voor ongeveer de helft van de student-zelfstandigen die onder dit statuut begonnen hun activiteit nadien niet tot een duurzame zelfstandige activiteit leidt. Van de 5.008 personen die op 31 december 2017 student-zelfstandige waren, had meer dan een kwart op 31 december van het daaropvolgende jaar alle zelfstandige activiteit stopgezet en oefende meer dan de helft vijf jaar later geen zelfstandige activiteit meer uit.

Van de 5.008 personen die op 31 december 2017 als student-zelfstandige actief waren, was één vierde (25%) op 31 december 2022 nog in het sociaal statuut aangesloten als zelfstandige in hoofdberoep en 17% als zelfstandige in bijberoep.

Dezelfde bevindingen gelden voor de student-zelfstandigen die onder dit statuut actief waren in 2018 en 2019 en deze trend lijkt constant te zijn doorheen de tijd.

Iets meer mannelijke student-zelfstandigen maken de overstap naar een zelfstandige activiteit in hoofdberoep dan vrouwen, die vaker helemaal stoppen met alle zelfstandige activiteit (verschil van ongeveer 10% - zie bijlage).

Grafiek 8. Aantal student-zelfstandigen dat de stap zet naar een hoofdberoep, 2017-2022⁴³

Bron: Dienst GIB, RSVZ

⁴³ Leeswijzer : Van de 5.008 student-zelfstandigen die op 31 december 2017 actief waren, waren er op 31 december 2022 bijvoorbeeld 1.269 actief als zelfstandige in hoofdberoep.

4 Budgettaire kost

Het Actuarieat van de FOD Sociale Zekerheid heeft een analyse gemaakt van de geraamde kostprijs van het statuut van student-zelfstandige.

Het geeft te kennen dat het specifiek statuut weliswaar zorgt voor minderontvangsten op het vlak van bijdragen wanneer studenten er gebruik van maken en dus indirect een kostprijs betekent voor het stelsel maar op lange termijn mogelijk positief is voor het sociaal statuut, omwille van het stimulerende karakter voor jongeren die wensen te ondernemen. In dit kader kan ook worden opgemerkt dat dankzij de regeling voor primostarters de overgang van een activiteit als student-zelfstandige naar een zelfstandige activiteit in hoofdberoep sterk is versoepeld.

Het Actuarieat stelt in zijn analyse vast dat het aantal zelfstandigen van 25 jaar en jonger sinds 2018 (met uitzondering van 2022) sterker is gestegen dan het aantal zelfstandigen in de andere leeftijdscategorieën. De kloof tussen het groeipercentage van zelfstandigen tussen 25-29 jaar en 18-64 jaar lijkt echter niet groter te worden sinds de invoering van het statuut. Het lijkt daarom voorbarig om conclusies te trekken over het mogelijke stimulerende effect van de maatregel op de zelfstandige activiteit van actieve jongeren van 25-29 jaar.

Bovendien moet worden opgemerkt dat het statuut van student-zelfstandige een besparing op lange termijn (periode van 40 jaar) kan betekenen in termen van pensioenuitgaven, aangezien er onder dit statuut geen pensioenrechten worden geopend.

5 Advies van het ABC

In het verleden⁴⁴ verwelkomde het ABC de introductie van een specifiek statuut voor studenten die naast hun studies een zelfstandige activiteit uitoefenen. Ingevoerd met de bedoeling het zelfstandig ondernemerschap bij jongeren te stimuleren, is het statuut immers een instrument dat studenten toelaat om hun ondernemersideeën te testen in de praktijk en zo potentieel de basis te leggen voor later ondernemerschap. Het Comité is dan ook tevreden om op basis van de cijfers te kunnen vaststellen dat jongeren de voorbije jaren in toenemende mate hun weg hebben gevonden naar dit statuut. Het moet evenwel opgemerkt dat het statuut voor sommige van deze jongeren een andere finaliteit heeft dan diegene waarmee het in oorsprong werd ingevoerd. Voor bepaalde jongeren zal een activiteit als student-zelfstandige eerder fungeren als een alternatieve vorm van studentenarbeid⁴⁵ (al dan niet ter financiering van hun studies).

Vanuit de praktijk⁴⁶ wordt op een aantal drempels in de wettelijke en administratieve bepalingen gewezen, die het gebruik van het statuut bemoeilijken en mogelijk afremmen. Het wegnemen van deze drempels, zou het gebruik van het statuut alsook het ondernemerschap bij studenten verder kunnen faciliteren.

---

⁴⁴ Zie ABC-adviezen 2016/03, 2016/09 en 2016/14

⁴⁵ In plaats van een activiteit via een studentenovereenkomst

⁴⁶ vertegenwoordigers van de administraties, de fondsen en het onderwijsveld

In wat volgt, beschrijft het ABC deze knelpunten en doet het voorstellen tot remediëring. Het gaat om voorstellen tot :

- aanpassing van bepaalde toekenningsregels;
- verduidelijking van wettelijke of administratieve bepalingen in antwoord op interpretatieproblemen;
- administratieve vereenvoudiging;
- gecoördineerde informatieverstrekking.

5.1 Toekenningsvoorwaarden

5.1.1 Leeftijdsvoorwaarde: schrapping van de maximumleeftijd

De onderwerping als student-zelfstandige eindigt vanaf het vierde kwartaal van het kalenderjaar waarin de betrokkene de leeftijd van 25 jaar bereikt. Zijn bijgevolg uitgesloten van het statuut:

1. student-zelfstandigen die 25 jaar worden maar hun studies na die leeftijd nog moeten afronden;
2. zelfstandigen/individuen die na de leeftijd van 25 jaar studies hoger onderwijs aanvatten, bv. in het kader van beroepsheroriëntatie.

Indien de betrokkenen studies wensen te combineren met een zelfstandige activiteit zullen zij aan het sociaal statuut onderworpen zijn in de hoedanigheid van zelfstandige in hoofdberoep⁴⁷.

Het ABC stelt voor **om de leeftijdsgrens van 25 jaar af te schaffen**. Het neemt hierbij de volgende elementen in overweging :

- De leeftijdsgrens van 25 jaar is een problematisch gegeven voor studenten die nog aan hun opleiding bezig zijn op het moment dat ze 25 jaar worden. De grens spoort immers niet met hun opleidingstraject en noodzaakt hen de facto om hun zelfstandige activiteit voortijdig stop te zetten⁴⁸.
- Aangezien het statuut van student-zelfstandigen werd geïntroduceerd om ondernemerschap bij jongeren te stimuleren wordt in het kader van dit statuut hoofdzakelijk gedacht in termen van studenten op jonge leeftijd. Er is echter ook een groep die na enige tijd beroepsactief te zijn geweest als zelfstandige, een opleiding wil volgen. Als men ook deze situaties wil faciliteren dan moet het leeftijdsplafond worden opgeheven (cf. infra). Door het schrappen van de maximumleeftijd zal het voor deze zelfstandigen haalbaarder worden om een opleiding te volgen en een deel van hun activiteit te behouden.
- De afschaffing van de leeftijdsgrens houdt volgens het Comité weinig/geen risico op misbruik in door reeds gevestigde zelfstandigen die via een aansluiting als student-zelfstandige een gunstigere bijdrageregeling wensen te bekommen. Van een student-zelfstandige wordt immers een zekere financiële en een belangrijke tijdsinvestering gevraagd. Zo mag de kost van het inschrijvingsgeld niet onderschat worden en moet rekening gehouden worden met de beperking op het aantal herinschrijvingen wanneer

---

⁴⁷ Aangezien studeren niet erkend is als 'hoofdactiviteit', kunnen zij niet starten in bijberoep.

⁴⁸ In die zin kan het gezien worden als een onnatuurlijke cut-off.

een student niet slaagt. De student-zelfstandige moet minstens halftijds ingeschreven zijn als student (27 studiepunten) en aan de lessen en examens deelnemen.

Bovendien bouwt de student-zelfstandige geen sociale rechten op. Deze investering⁴⁹ moet afgewogen worden tegen het potentieel voordeel dat een onderwerping als student-zelfstandige oplevert, nl. vier kwartalen van sociale bijdragebetaling (in 2023 bedraagt de minimumbijdrage 3.496,76 EUR per jaar. Hieraan kan worden toegevoegd dat i) er tot dusver geen signalen zijn van fundamentele problemen met misbruik in het huidige systeem (zoals fictieve activiteiten of studies) en dat ii) de dienst Eerlijke Concurrentie van het RSVZ ondertussen voldoende ervaring heeft opgebouwd om misbruik met aansluitingen desgevallend op te sporen.

- Men hanteert ook geen maximumleeftijd in het kader van studentenovereenkomsten.

5.1.2 Studievoorwaarde: einde van onderwerping in geval van beëindiging van studies

Een stopzetting van de studies resulteert in een beëindiging van de onderwerping als student-zelfstandige. In beginsel eindigt de onderwerping in dit geval vanaf het kwartaal in de loop waarvan niet meer aan de voorwaarde betreffende de studies is voldaan⁵⁰. Van dit beginsel wordt afgeweken voor student-zelfstandigen die aan de studievoorwaarden voldoen tijdens het tweede kwartaal van een kalenderjaar⁵¹. In dat geval wordt de studievoorwaarde geacht ook vervuld te zijn tijdens het derde kwartaal⁵².

Concreet wil dit zeggen dat studenten die bijvoorbeeld afstuderen in januari of februari (na de examens in het eerste semester) reeds tijdens het eerste kwartaal van het jaar niet langer onderworpen kunnen zijn aan het statuut student-zelfstandige, terwijl studenten die afstuderen in juni het statuut zullen kunnen genieten tot 30 september van het jaar.

De bestaande bepalingen zorgen niet enkel voor een ongelijke behandeling van student-zelfstandigen naargelang het moment van afstuderen, maar creëren ook enkele moeilijkheden voor de student-zelfstandigen die in het eerste kwartaal (zouden kunnen) afstuderen:

- Voor student-zelfstandigen die de mogelijkheid tot afstuderen hebben in januari of februari is de hoedanigheid waarin zij tijdens het eerste kwartaal aan het sociaal statuut onderworpen zullen zijn, afhankelijk van het wel of niet slagen tijdens hun finale examens, proeven of scriptieverdediging. Het statuut van student-zelfstandige zal enkel kunnen aangehouden worden als de student niet slaagt en tijdens het verdere verloop van het academiejaar nog verder lessen volgt/deelneemt aan examens. Slaagt de betrokkene wel, dan is een onderwerping als student-zelfstandige niet langer mogelijk. Bij verderzetting van de zelfstandige activiteit zal er in dat geval worden overgegaan tot een onderwerping als zelfstandige in hoofdberoep.
- Deze situatie kan voor studenten een reden tot onzekerheid en bezorgdheid zijn, terwijl zij zich in deze laatste fase van het studietraject vooral zouden moeten kunnen focussen

---

⁴⁹ Inschrijvingsgeld, naar de lessen gaan, examens afleggen

⁵⁰ Artikel 5bis, § 5, 1° en 2° van het ARS

⁵¹ Of het kwartaal vóór het kwartaal waarin de zomervakantie plaatsvindt van een school- of academiejaar dat ten einde loopt.

⁵² Of tijdens het kwartaal waarin de zomervakantie plaatsvindt.

op het studeren of het schrijven van scripties en zich dus niet zouden moeten bezighouden met de mogelijke impact van hun studieresultaten op hun statuut.

- Wie afstudeert in de loop van het eerste kwartaal (en daardoor zijn hoedanigheid als student-zelfstandige verliest) en in de loop van dat kwartaal een minstens halftijdse werknemersactiviteit aanvat, zal voor dat tijdvak toch niet het statuut van zelfstandige in bijberoep kunnen verkrijgen. Hij zal gedurende één kwartaal als zelfstandige in hoofdberoep worden aangesloten, terwijl hij quasi ononderbroken een ander statuut had als student of als werknemer.

Om aan hogergenoemde problemen tegemoet te komen stelt het ABC voor om **studenten die op een ander moment dan in de maand juni afstuderen, de mogelijkheid te geven om ook tijdens het kwartaal van afstuderen nog aan het sociaal statuut onderworpen te blijven in de hoedanigheid van student-zelfstandige**. Daartoe moet er een aanpassing in de reglementering gebeuren. Deze aanpassing zorgt voor een gelijke behandeling van alle student-zelfstandigen, ongeacht het moment van afstuderen. Voor studenten die afstuderen in juni moet behouden blijven dat zij als student-zelfstandige kunnen werken tot eind september, zoals dit ook het geval is in de werknemersregeling.

5.2 Verhelpen van interpretatieproblemen

5.2.1 Voorwaarde 'inschrijving in hoofdzaak'⁵³

Om gebruik te kunnen maken van het statuut van student-zelfstandige moet de student in hoofdzaak ingeschreven zijn om regelmatig lessen te volgen in een Belgische of een buitenlandse onderwijsinstelling. Onder "in hoofdzaak ingeschreven" wordt een inschrijving van minstens 27 studiepunten per school- of academiejaar of van minstens 17 lesuren per week begrepen.

Uitzonderingssituatie

Op hogergenoemde voorwaarde zijn twee uitzonderingen voorzien :

- stageperiodes en
- een maximumperiode van een jaar voorbereiding voor een eindverhandeling tot de indiening van de verhandeling

Een student die tijdens een school- of academiejaar voor minder dan 27 studiepunten of 17 lesuren per week is ingeschreven en enkel nog een stage volgt of een verhandeling voorbereidt, komt dus nog in aanmerking voor het statuut van student-zelfstandige.

De praktijk leert dat:

- De libellering van het desbetreffende lid evenwel zo opgesteld is dat het de indruk geeft dat deze twee situaties uitzonderingen zijn op de voorwaarde inzake het 'regelmatig lessen volgen'⁵⁴. Dit is juridisch evenwel niet correct en bovendien zeer verwarrend.
- de formulering "de maximumperiode van een jaar voorbereiding voor een eindverhandeling" tot interpretatieproblemen leidt. Zo zou deze uitzondering enkel

---

⁵³ Artikel 5bis, § 3, 2°, van het ARS

⁵⁴ Artikel 5bis, § 3, 3°, van het ARS

gelden wanneer de student voor het eerst zijn scriptie- of thesis opneemt in zijn studieprogramma en niet langer indien een student zijn scriptie- of thesis verderzet tijdens een nieuw academiejaar, wanneer hij voor al zijn andere vakken slaagde maar zijn scriptie nog niet indiende⁵⁵.

Om bovengenoemde problemen te ondervangen **stelt het ABC** voor om:

- de zinsnede in het derde lid aan te passen en de woorden ‘zelfs als de lessen niet gevolgd worden tijdens deze periodes’ te schrappen.
- de formulering van de bepaling aan te passen zodat er geen twijfel over kan bestaan dat een scriptie- of thesisjaar toelaat om het statuut student-zelfstandige te genieten.

Combinatie studiepunten en lesuren

In bepaalde gevallen kan er sprake zijn van een combinatie van studiepunten (per academiejaar) en lesuren (die per week worden bepaald). In het verleden werd via instructies aan de fondsen verduidelijkt dat in deze situaties een omzetting van studiepunten in lesuren moet gebeuren en finaal dus de voorwaarde van de 17 lesuren per week wordt toegepast⁵⁶.

Niettemin blijken deze situaties in de praktijk nog steeds tot vragen en problemen te leiden, vooral wanneer het gaat om de combinatie van studiepunten en lesuren gespreid over meer dan één semester. Studiepunten kunnen over meerdere semesters opgeteld worden terwijl lesuren enkel toegewezen worden aan één semester als de opleidingen niet gelijktijdig gevolgd worden.

Ter illustratie: Een student start in september 2021 een opleiding en volgt een opleiding van 24 studiepunten in het eerste semester en een andere opleiding van 3 studiepunten in het tweede semester. Deze student voldoet aan de voorwaarde gedurende het volledige academiejaar.

Als de student echter zou kiezen voor een opleiding van 6 lesuren per week in het tweede semester, die omgezet dezelfde waarde heeft als 3 studiepunten, voldoet deze niet aan de voorwaarde en kan deze student bijgevolg gedurende het hele academiejaar geen gebruik maken van het statuut.

Als de student in kwestie de opleiding van 24 studiepunten in het eerste semester gecombineerd had met een opleiding van 6 lesuren per week gedurende het volledige academiejaar, had de student tijdens het 4de kwartaal van 2021 gebruik kunnen maken van het statuut.

Het ABC vraagt om deze **problematiek van naderbij te bekijken en te zorgen voor een oplossing**. In het verleden werd al getracht om klaarheid te scheppen via bijkomende instructies aan de fondsen, maar het is aangewezen om na te gaan hoe men deze instructies verder kan verduidelijken om de nog bestaande interpretatieproblemen te verhelpen.

5.2.2 Einde van de studies

Er is nood aan verduidelijking omtrent het tijdstip waarop studies als beëindigd worden beschouwd. Het blijkt in de praktijk niet altijd evident om het exacte ogenblik te bepalen waarop

---

⁵⁵ Terwijl net deze doelgroep baat heeft bij de uitzondering. Bij de eerste opname van de thesis of scriptie in het studieprogramma, in combinatie met andere vakken, wordt immers voldaan aan de gebruikelijke voorwaarde van 27 studiepunten.

⁵⁶ Zolang er niet voor het hele school- of academiejaar aan 27 studiepunten wordt gekomen

de studies eindigen: is dit de laatste les, het ogenblik van het diploma of het einde van de inschrijvingsduur? Daarnaast kan ook opgemerkt dat het ogenblik waarop de studies worden afgerond sterk kan variëren, afhankelijk van de gevolgde opleiding. Het ABC stelt voor om de **datum van het diploma of van de proclamatie als referentiepunt aan te duiden**.

5.2.3 Minimumleeftijd

Van het statuut van student-zelfstandige kan maar gebruik gemaakt worden vanaf de leeftijd van 18 jaar^{57,58}. Er kan echter worden opgemerkt dat er binnen het sociaal statuut per definitie een leeftijdsvoorwaarde⁵⁹ van 18 jaar wordt gehanteerd voor aansluiting als zelfstandige. Onder die leeftijd kan men zich immers niet als zelfstandige aansluiten. Dit vloeit onder andere voort uit de wetgeving rond de handelingsbekwaamheid.

Het ABC stelt voor om **de expliciete vermelding van de minimumleeftijd voor de aansluiting als student-zelfstandige te schrappen** in het KB nr. 38. Het gaat om een aanpassing van louter technische aard, die in de praktijk geen gevolgen heeft. De toepassing van het statuut van student-zelfstandige vereist een beroepsbezigheid die aanleiding geeft tot verzekeringsplicht⁶⁰. Bij schrapping van de leeftijdsvoorwaarde in het KB nr. 38, treden de algemene regels voor de aanvang van de verzekeringsplicht in het sociaal statuut in werking⁶¹, zijnde het kwartaal van de 18^e verjaardag.

5.3 Administratieve vereenvoudiging

De controle op de toekenningsvoorwaarden van het sociaal statuut gebeurt aan de hand van attestering. Studenten die het statuut willen genieten moeten nl. volgende bewijsstukken voorleggen:

- een bewijs van inschrijving
- een verklaring en een bewijs van regelmatig volgen van lessen of een bewijs waaruit blijkt dat de student-zelfstandige begeleiding geniet van de onderwijsinstelling in het kader van een ondernemingsproject⁶²
- een document waaruit blijkt dat een diploma van een buitenlandse onderwijsinstelling erkend is door een bevoegde overheid in België

In de praktijk betekent deze werkwijze een zware administratieve last, zowel voor de student-zelfstandige als voor de onderwijsinstellingen en de sociale verzekeringsfondsen. Met het oog op administratieve vereenvoudiging doet het ABC onderstaande voorstellen.

---

⁵⁷ Art. 5 quater §1, 1° van het KB 38. Nl. het kwartaal waarin men 18 jaar wordt.

⁵⁸ Tot 1 januari 2017 was het vroegst mogelijke aanvangskwartaal gekoppeld aan het onvoorwaardelijk recht op kinderbijslag, nl. het derde kwartaal van het kalenderjaar waarin de leeftijd van 18 jaar werd bereikt.

⁵⁹ Op basis van de nota's aan de fondsen

⁶⁰ art. 5quater, § 1, 3°, KB nr. 38

⁶¹ Zoals vastgelegd in de nota aan de socialeverzekeringsfondsen P.720.12/16/21 van 1 december 2016

⁶² Vaak aangeduid met 'student-ondernemer'

5.3.1 Verkennen van de mogelijkheden tot digitale gegevensuitwisseling

Het statuut van student-zelfstandige zou op administratief vlak voor alle betrokkenen sterk vereenvoudigd kunnen worden indien de sociale verzekeringsfondsen via digitale gegevensstromen over de vereiste informatie zouden kunnen beschikken. Momenteel verloopt de controle van i) de studiepunten of lesuren waarvoor werd ingeschreven en van ii) het effectief gevolgd hebben van de lessen (deelgenomen aan examens) via een omslachtige en verouderde werkwijze, nl. :

- Het fonds start de jaarlijkse controle via verzending van een brief aan de student (opvragen van minstens 2 attesten van de school, volgens een bepaald model). Volgt er een eerste keer geen reactie dan wordt een herinnering gestuurd. Volgt er een tweede keer geen reactie dan volgt een aansluiting in hoofdberoep.
- De student ontvangt een brief en moet een attest opvragen bij de onderwijsinstelling (per mail of hij gaat langs).
- De onderwijsinstelling maakt een attest op (vaak een model dat uit hun computer rolt).
- De onderwijsinstelling verzendt het attest op papier of elektronisch (bv. mail). In het eerste geval print de onderwijsinstelling het attest uit, scant de student het vervolgens in (kan het ook doorsturen) en verwerkt het fonds de mail met scan en voegt dit toe aan het dossier (indien doorgestuurd scant het SVF het in). In het tweede geval stuurt de student het attest door en verwerkt het fonds de e-mail met scan en voegt vervolgens het attest toe aan het dossier.
- Het fonds sluit het controleproces af door de aansluiting te behouden of om te zetten naar hoofdberoep.

Het ABC meent dat zowel studenten als de fondsen, maar ook de onderwijsinstellingen, administratief ontlast zouden worden indien de noodzakelijke gegevens via digitale weg zouden kunnen uitgewisseld worden. Het Comité pleit er dan ook voor om **in een eerste beweging** na te gaan :

1. welke van de noodzakelijke gegevens reeds in elektronische vorm beschikbaar zijn bij de verschillende actoren (inz. de onderwijsinstellingen en kinderbijslagfondsen⁶³),
2. welke initiatieven er nodig zijn om de beschikbare informatie elektronisch te ontsluiten voor het RSVZ en de sociale verzekeringsfondsen,
3. welke kost dergelijke gegevensontsluiting met zich meebrengt.

In **een tweede beweging** kan dan de afweging gemaakt worden of het opportuun is om te investeren in dergelijke digitale gegevensuitwisseling, rekening houdend met de omvang van de populatie student-zelfstandigen.

---

⁶³ In het kader van hun opdracht zouden deze beschikken over inschrijvingsgegevens en informatie over studierichtingen.

5.3.2 Controle op de toekenningsvoorwaarden

- **Schrapping van de verklaring op eer tot regelmatig volgen van lessen**

De student moet bij de aanvang van een school-of academiejaar (dus elk school-/academiejaar opnieuw) schriftelijk of elektronisch verklaren dat hij zich ertoe verbindt om regelmatig de lessen te volgen. Aangezien deze voorwaarde a posteriori moet gecontroleerd worden door de sociale verzekeringsfondsen (via het opvragen van een attest van regelmatig volgen van de lessen), stelt het ABC voor om deze **formaliteit te schrappen**. Het sociaal verzekeringsfonds moet de student-zelfstandige bij de aanvraag van het statuut weliswaar nog wel blijven meedelen dat het volgen van de lessen of de deelname aan de examens een voorwaarde is voor het verkrijgen van het statuut.

Het ABC blijft wel voorstander van het leveren van het bewijs door de student dat de lessen regelmatig gevolgd werden, dit om te vermijden dat het statuut te gemakkelijk kan bekomen worden. In de praktijk wordt dit gecontroleerd door het voorleggen van een puntenbriefje. Studenten die niet kunnen deelnemen aan examens (bv. vanwege ziekte) kunnen hun aanwezigheid in de lessen bewijzen op basis van een attest van het volgen van de lessen⁶⁴.

- **Schrapping van het specifieke bewijs in geval van begeleiding in een ondernemingsproject**

Om aan te tonen dat een student regelmatig de lessen volgt mag hij ook een verklaring voorleggen waaruit blijkt dat de onderwijsinstelling de betrokkene begeleidt in zijn ondernemingsproject⁶⁵. In de praktijk blijkt het echter ingewikkeld om te bepalen aan welke voorwaarden moet worden voldaan om het bestaan van een dergelijke ondersteuning aan te nemen (frequentie, belang, duur van de ondersteuning, enz.) en wie daarvan kan getuigen waardoor niet altijd met zekerheid vast te stellen is of de student daadwerkelijk binnen een traject begeleid wordt^{66,67}.

Het ABC stelt derhalve voor om **deze mogelijkheid tot alternatieve bewijsverstrekking te schrappen door elke verwijzing naar een begeleiding bij een ondernemersproject te laten vallen**⁶⁸. Een student die daadwerkelijk ondersteund wordt bij zijn ondernemersproject zal in de praktijk immers ook gewoon zijn studies volgen. Bijgevolg kan het regelmatig gevolgd hebben van de lessen gewoon bewezen worden door het voorleggen van een attest van de onderwijsinstelling waaruit blijkt dat de lessen werden gevolgd of aan de examens werd

---

⁶⁴ Het regelmatig volgen van de lessen kan ook aangetoond worden door elk ander verantwoordingsstuk (bv doktersattest) dat aantoont dat de student door een geval van overmacht onafhankelijk van zijn wil werd verhinderd om regelmatig de lessen te volgen of aanwezig te zijn op de examens.

⁶⁵ Dit is als het ware een lichter bewijsmiddel voor de "regelmatige aanwezigheid" van de student

⁶⁶ Hoewel in punt 6 van het addendum van 18 oktober 2027 de interpretatie van dit begrip "student-ondernemer" wordt gepreciseerd door aan te geven dat het in de ruimste zin elke ondersteuning van een student bij zijn of haar ondernemersproject omvat, ongeacht de benaming en het opgezette ondersteuningssysteem

⁶⁷ Deze steun kan namelijk worden verleend door de school zelf (ad hoc structuren binnen de school) of door een specifieke structuur die transversaal is georganiseerd op het niveau van een stad of een provincie (bijvoorbeeld TAKEOFFANTWERP of de Pôle académique de Namur).

⁶⁸ Schrapping van het tweede streepje van artikel 5 bis, §3, tweede lid, 3°, van het ARS

deelgenomen⁶⁹. Bijgevolg houdt de schrapping van het specifieke bewijs geen risico in dat bepaalde studenten worden uitgesloten van het statuut.

- **Schrapping van de voorwaarde dat een diploma behaald in het buitenland erkend is door een bevoegde overheid in België**⁷⁰

Een student die ingeschreven is in een onderwijsinstelling in het buitenland moet o.m. aantonen dat het diploma dat hij met zijn opleiding wenst te behalen, erkend is door een bevoegde overheid in België⁷¹. In praktijk blijkt dit vaak niet evident.

Het ABC stelt voor om de **voorwaarde inzake de erkenning van het buitenlands diploma af te schaffen**, op voorwaarde dat na een voorafgaandelijke analyse door de administratie blijkt dat dergelijke afschaffing geen negatieve neveneffecten met zich meebrengt (zoals een verhoging van het risico op misbruik). Met de afschaffing wordt de praktijk gealigneerd op die in de regelingen van het groeipakket en de kinderbijslagen, waar men dergelijke erkenning ook niet als een toekenningsvoorwaarde hanteert.

5.4 Gecoördineerde informatieverstrekking

Vanuit het veld zijn er signalen dat er nood is aan meer gecoördineerde informatieverstrekking rond het statuut-zelfstandige, in het bijzonder naar de studenten en de onderwijsinstellingen. Weliswaar stellen momenteel verschillende actoren informatie ter beschikking maar die zou i) lang niet altijd voldoen aan de bestaande informatienoden (bv. in geval van zeer specifieke situaties), of ii) onvoldoende accuraat of actueel zijn. Bovendien iii) zouden studenten en onderwijsinstellingen⁷² er soms moeilijk de weg naar vinden.

Volgens het ABC verdient het aanbeveling **om na te gaan of de informatie die vandaag door de FOD Sociale Zekerheid en het RSVZ reeds online ter beschikking wordt gesteld beter kenbaar gemaakt kan worden bij studenten en onderwijsinstellingen**, bv. in de vorm van een portaal⁷³.

---

⁶⁹ De leerling zal niet noodzakelijkerwijs een specifiek attest van zijn school hoeven voor te leggen. Een bewijs dat hij aan examens heeft deelgenomen door zijn puntenblad voor te leggen voor examens die ten minste 27 studiepunten omvatten is voldoende.

⁷⁰ Nota DG juridische expertise, FOD Sociale Zekerheid

⁷¹ Overeenkomstig nota P.720-16/16/22 moet dit een document zijn waarmee kan worden aangetoond dat :

- de studies in het buitenland erkend werden in België als studies voor de toekenning van een beurs wanneer de jongere een dergelijke beurs heeft bekomen of,
- de studies in het buitenland erkend werden door het sociaal verzekeringsfonds voor de betaling van de kinderbijslag wanneer de jongere kinderbijslag blijft genieten tijdens zijn studieperiode in het buitenland of,
- de studies gevolgd in het buitenland toelaten om de studies in België voort te zetten wanneer een onderwijsinstelling in België het kan erkennen of,
- wanneer de studies in het buitenland werden erkend door elke andere officiële instelling in België.

⁷² De diensten die binnen de onderwijsinstellingen instaan voor het afleveren van de attesten, zijn vaak onvoldoende op de hoogte waartoe de attesten dienen en wat ermee bewezen moet kunnen worden. Bijgevolg weten zij soms onvoldoende welke gegevens in de attesten dienen te worden opgenomen.

⁷³ Tijdens de hoorzitting werd als dergelijk voorbeeld verwezen naar het portaal "[Pépité France](#)" dat de informatie centraliseert voor student-zelfstandigen in Frankrijk.

Dergelijk portaal zou niet enkel kunnen fungeren als officiële referentiesite voor informatie over de wettelijke en administratieve verplichtingen⁷⁴ die verbonden zijn aan het statuut maar ook als centraal aanspreekpunt voor in geval van specifieke vragen. Vanuit dergelijke portaal zou tot slot ook kunnen doorverwezen worden naar andere instanties die relevant kunnen zijn voor student-zelfstandigen (bv. voor informatie over de fiscale aspecten van een activiteit als student-zelfstandige).

Namens het Algemeen Beheerscomité voor het sociaal statuut der zelfstandigen, op 18 december 2023:

Veerle DE MAESSCHALCK,
Secretaris

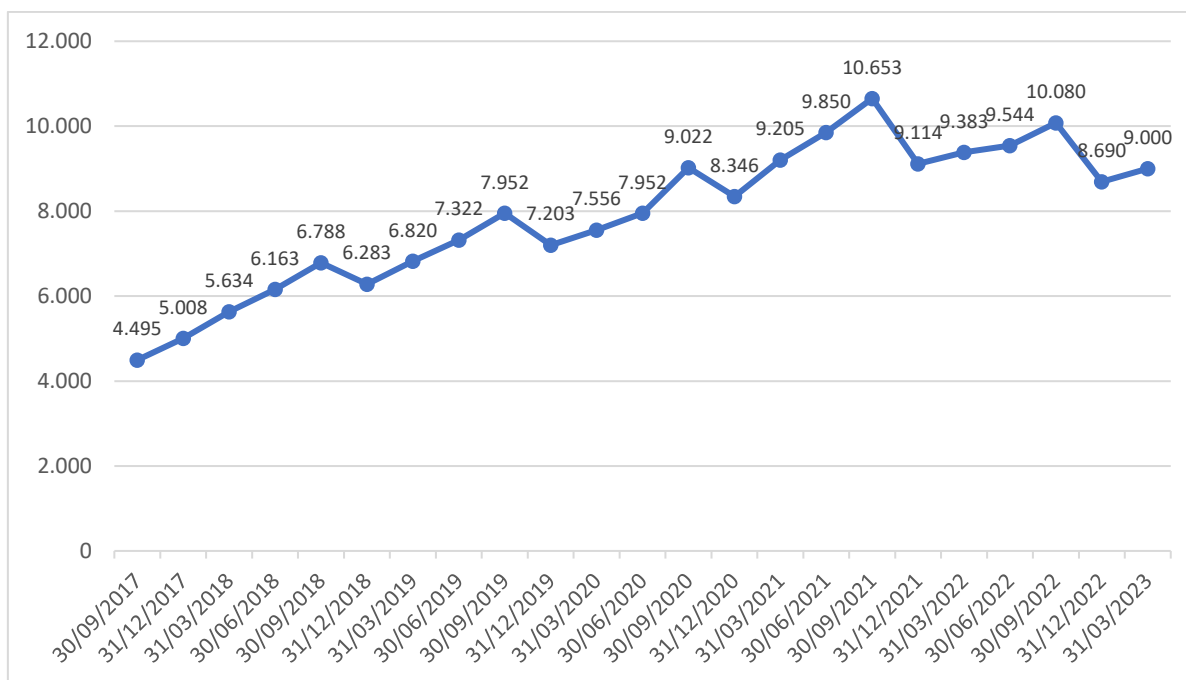
Jan STEVERLYNCK,
Voorzitter

---

⁷⁴ Met bv. het beschikbaar maken van modelformulieren

Bijlage I: Aanvullende grafieken en tabellen

Grafiek B 1. Evolutie van het aantal student-zelfstandigen tussen het 3de kwartaal 2017 en het 1ste kwartaal van 2023

Bron: Dienst GIB, RSVZ

Tabel B 1. Statuut van de student-zelfstandigen volgens geslacht, 2022

	Mannen		Vrouwen		Totaal	
Leeftijd						
18	224	4,2%	113	3,3%	337	3,9%
19	566	10,7%	269	7,9%	835	9,6%
20	763	14,4%	470	13,8%	1.233	14,2%
21	950	18,0%	633	18,6%	1.583	18,2%
22	1.072	20,3%	768	22,6%	1.840	21,2%
23	956	18,1%	658	19,3%	1.614	18,6%
24	748	14,2%	486	14,3%	1.234	14,2%
25+	6	0,1%	8	0,2%	14	0,2%
Sector						
Landbouw	227	4,3%	83	2,4%	310	3,6%
Visserij	1	0,0%	-	-	1	0,0%
Nijverheid	1.000	18,9%	408	12,0%	1.408	16,2%
Handel	1.655	31,3%	894	26,3%	2.549	29,3%
Vrije beroepen	1.981	37,5%	1.547	45,4%	3.528	40,6%
Diensten	107	2,0%	290	8,5%	397	4,6%
Diverse beroepen	314	5,9%	183	5,4%	497	5,7%
Regio						
Vlaams Gewest	3.956	74,9%	2.684	78,83%	6.640	76,41%
Waals Gewest	865	16,4%	530	15,57%	1.395	16,05%
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	441	8,3%	181	5,32%	622	7,16%
Buitenland	23	0,4%	10	0,29%	33	0,38%
Totaal	5.285		3.405		8.690	

Bron: Dienst GIB, RSVZ

Tabel B 2. Vergelijking student-zelfstandigen, zelfstandigen onder de 26 jaar (ander statuut) en algemene populatie van zelfstandigen, 2019

	Student-zelfstandigen		Anderen onder de 26 jaar		Alle zelfstandigen	
	Aantal	Procent	Aantal	Procent	Aantal	Procent
Mannen	4.490	62,3%	28.786	63,0%	743.903	65,0%
Vrouwen	2.713	37,7%	16.896	37,0%	401.112	35,0%
Landbouw	425	5,9%	4.905	10,7%	98.404	8,6%
Visserij	1	0,0%	9	0,0%	553	0,0%
Nijverheid	1.151	16,0%	13.313	29,1%	264.190	23,1%
Handel	2.133	29,6%	10.447	22,9%	329.866	28,8%
Vrije beroepen	3.018	41,9%	12.396	27,1%	359.458	31,4%
Diensten	281	3,9%	4.369	9,6%	83.818	7,3%
Diverse beroepen	194	2,7%	243	0,5%	8.726	0,8%
Vlaamse Gewest	5.016	69,6%	28.658	62,7%	703.409	61,4%
Waalse Gewest	1.374	19,1%	10.366	22,7%	313.516	27,4%
Brussels Gewest	772	10,7%	5.898	12,9%	114.482	10,0%
In het buitenland	41	0,6%	760	1,7%	13.608	1,2%
Jonger dan 18 jaar	-	-	2	0,0%	2	0,0%
18	337	4,7%	374	0,8%	711	1,3%
19	723	10,0%	1.213	2,7%	1.936	3,7%
20	1.195	16,6%	2.369	5,2%	3.564	6,7%
21	1.373	19,1%	3.746	8,2%	5.119	9,7%
22	1.458	20,2%	5.404	11,8%	6.862	13,0%
23	1.206	16,7%	7.900	17,3%	9.106	17,2%
24	855	11,9%	10.861	23,8%	11.716	22,2%
25	56	0,8%	13.813	30,2%	13.869	26,2%
Totaal	7.203		45.682		1.145.015	

Bron: Dienst GIB, RSVZ

Tabel B 3. Vergelijking student-zelfstandigen, zelfstandigen onder de 26 jaar (ander statuut) en algemene populatie van zelfstandigen, 2022

	Student-zelfstandigen		Anderen onder 26 jaar		Alle zelfstandigen	
Mannen	5.285	60,8%	34.803	65,8%	811.281	64,5%
Vrouwen	3.405	39,2%	18.097	34,2%	446.075	35,5 %
Landbouw	310	3,6%	4.361	8,2%	99.831	7,9%
Visserij	1	0,0%	7	0,0%	528	0,0%
Nijverheid	1.408	16,2%	17.007	32,1%	301.921	24,0%
Handel	2.549	29,3%	11.214	21,2%	338.621	26,9%
Vrije beroepen	3.528	40,6%	14.183	26,8%	411.887	32,8%
Diensten	397	4,6%	4.596	8,7%	87.563	7,0%
Diverse beroepen	497	5,7%	1.532	2,9%	17.005	1,4%
Vlaams Gewest	6.640	76,4%	33.652	63,6%	779.249	62,0%
Waals Gewest	1.395	16,1%	11.202	21,2%	338.640	26,9%
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	622	7,2%	6.825	12,9%	123.391	9,8%
Buitenland	33	0,4%	1.221	2,3%	16.072	1,3%
< 18	-	-	5	0,0%	5	0,00%
18	337	3,9%	508	1,0%	845	1,4%
19	835	9,6%	1.560	2,9%	2.395	3,9%
20	1.233	14,2%	2.841	5,4%	4.074	6,6%
21	1.583	18,2%	4.317	8,2%	5.900	9,6%
22	1.840	21,2%	6.309	11,9%	8.149	13,2%
23	1.614	18,6%	9.053	17,1%	10.667	17,3%
24	1.234	14,2%	12.423	23,5%	13.657	22,2%
25	14	0,2%	15.884	30,0%	15.898	25,8%
Totaal	8.690		52.900		1.257.356	

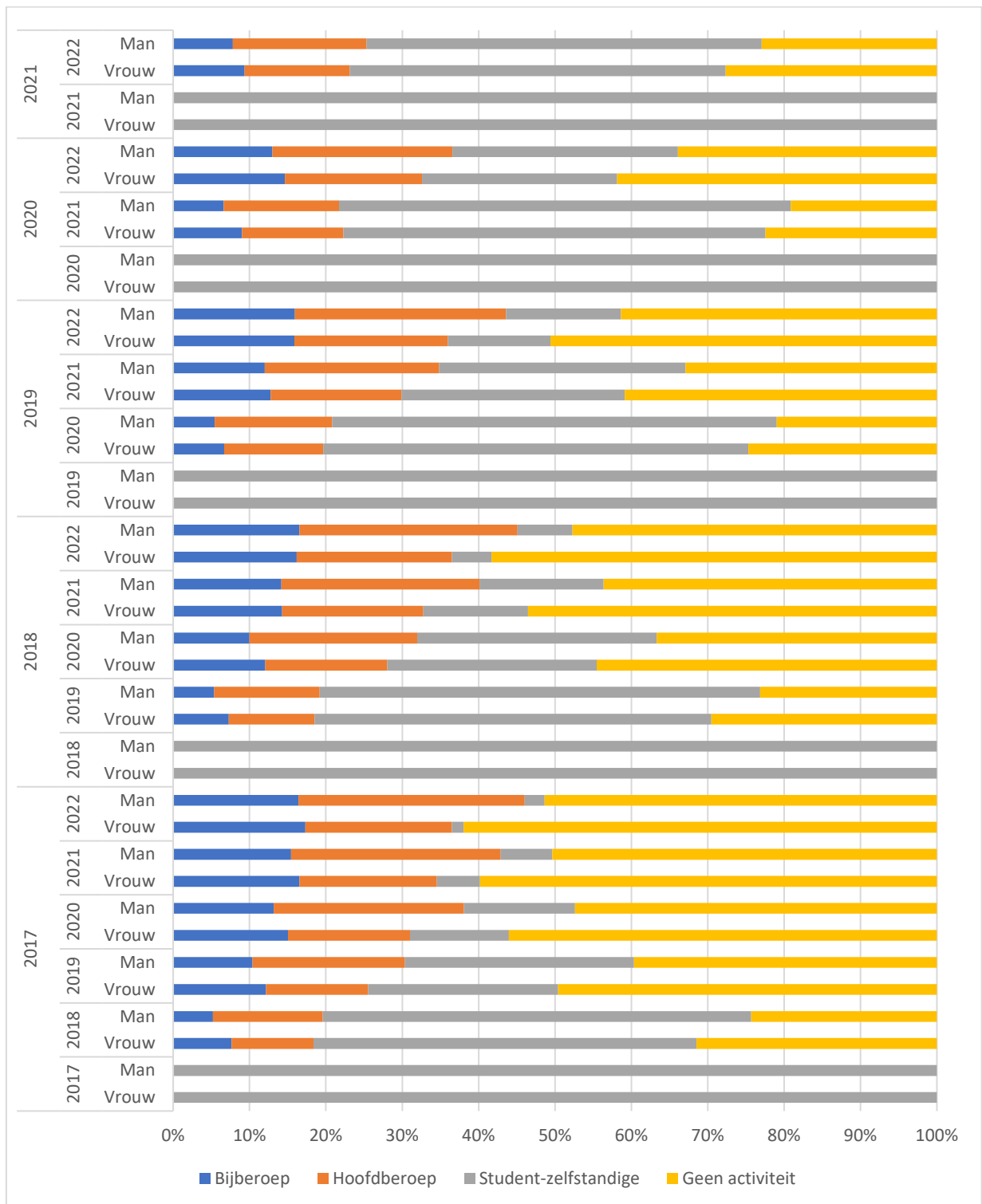
Bron: Dienst GIB, RSVZ

Tabel B 4. Gemiddelde duur van de activiteit als student-zelfstandige van de student-zelfstandigen die op 31 december 2022 actief zijn, volgens geslacht en leeftijd

Leeftijd	Mannen		Vrouwen		Totaal	
	Aantal student-zelfstandigen	Gemiddelde duur in kwartalen	Aantal student-zelfstandigen	Gemiddelde duur in kwartalen	Aantal student-zelfstandigen	Gemiddelde duur in kwartalen
18	224	1,5	113	1,4	337	1,4
19	566	2,8	269	2,8	835	2,8
20	763	4,5	470	4,5	1.233	4,5
21	950	5,9	633	5,7	1.583	5,8
22	1.072	7,1	768	6,6	1.840	6,9
23	956	8,2	658	7,2	1.614	7,8
24	748	8,7	486	7,8	1.234	8,3
25	3	6,2	6	11,3	9	9,6
26	3	9,2	1	9	4	9,2
27			1	11	1	11
Totaal	5.285	6	3.405	6	8.690	6

Bron: Dienst GIB, RSVZ

Grafiek B 2. Percentage student-zelfstandigen dat de stap zet naar een hoofdberoep, volgens geslacht, 2017-2022

Bron: Dienst GIB, RSVZ

Tabel B 5. Evolutie van het aantal zelfstandigen, 2012-2022

	<25 jaar		25-29 jaar		Alle zelfstandigen	
	Aantal	Evolutie / voorafgaand jaar	Aantal	Evolutie / voorafgaand jaar	Aantal	Evolutie / voorafgaand jaar
2012	30.633		71.075		988.567	
2013	30.930	+ 0,97%	72.217	+ 1,61%	1.001.101	+ 1,27%
2014	33.165	+ 7,23%	75.426	+ 4,44%	1.015.902	+ 1,48%
2015	33.718	+ 1,67%	79.405	+ 5,28%	1.035.469	+ 1,93%
2016	33.903	+ 0,55%	82.304	+ 3,65%	1.058.522	+ 2,23%
2017	34.600	+ 2,06%	85.551	+ 3,95%	1.087.763	+ 2,76%
2018	36.645	+ 5,91%	87.702	+ 2,51%	1.112.646	+ 2,29%
2019	39.016	+ 6,47%	89.873	+ 2,48%	1.145.015	+ 2,91%
2020	41.968	+ 7,57%	93.176	+ 3,68%	1.182.747	+ 3,30%
2021	45.655	+ 8,79%	97.624	+ 4,77%	1.230.419	+ 4,03%
2022	45.692	+ 0,00%	98.099	+ 0,49%	1.257.356	+ 2,19%
Tussen 2012 en 2016	+ 10,67%		+ 15,80%		+ 7,08%	
Tussen 2017 en 2022	+ 32,06%		+ 14,67%		+ 15,59%	

Bron: Dienst GIB, RSVZ

Tabel B 6. Evolutie van het aantal student-zelfstandigen jonger dan 26 jaar, volgens sector en volgens statuut, 2015-2022

	2015		2017		2019		2021		2022	
LANDBOUW	3.984	100%	4.784	100%	5.330	100%	5.015	100%	4.671	100%
Hoofdberoep zonder art.37	3.032	76,1%	3.211	67,1%	3.406	63,9%	3.055	60,9%	2.819	60,4%
Hoofdberoep met art. 37	6	0,2%	-	-	-	-	1	0,0%	1	0,0%
Student-zelfstandige			284	5,9%	425	8,0%	375	7,5%	310	6,6%
Bijberoep	946	23,7%	1.289	26,9%	1.499	28,1%	1.584	31,6%	1.541	33,0%
VISSERIJ	6	100%	5	100%	10	100%	10	100%	8	100%
Hoofdberoep zonder art.37	4	66,7%	4	80%	6	60%	6	60%	5	62,5%
Student-zelfstandige			-	-	1	10%	1	10%	1	12,5%
Bijberoep	2	33,3%	1	20%	3	30%	3	30%	2	25,0%
NIJVERHEID	11.017	100%	12.297	100%	14.464	100%	17.605	100%	18.414	100%
Hoofdberoep zonder art.37	8.832	80,2%	9.051	73,6%	10.258	70,9%	12.509	71,1%	13.375	72,6%
Hoofdberoep met art. 37	39	0,4%	2	0,0%	1	0,0%	1	0,0%	1	0,0%
Student-zelfstandige			662	5,4%	1.151	8,0%	1.441	8,2%	1.407	7,6%
Bijberoep	2.146	19,5%	2.582	21,0%	3.054	21,1%	3.654	20,8%	3.631	19,7%
HANDEL	11.680	100%	11.833	100%	12.580	100%	14.324	100%	13.761	100%
Hoofdberoep zonder art.37	8.958	76,6%	7.680	64,9%	7.323	58,2%	7.771	54,3%	7.525	54,7%
Hoofdberoep met art. 37	129	1,1%	3	0,0%	4	0,0%	1	0,0%	1	0,0%
Student-zelfstandige	8	0,1%	1.405	11,9%	2.133	17,0%	2.796	19,5%	2.547	18,5%
Bijberoep	2.593	22,2%	2.745	23,2%	3.120	24,8%	3.756	26,2%	3.688	26,8%
VRIJE BEROEPEN	13.681	100%	14.134	100%	15.414	100%	17.314	100%	17.709	100%
Hoofdberoep zonder art.37	10.431	76,2%	8.442	59,7%	8.739	56,7%	9.343	54,0%	9.749	55,1%
Hoofdberoep met art. 37	192	1,4%	2	0,0%	1	0,0%	-	-	-	-
Student-zelfstandige			2.260	16,0%	3.018	19,6%	3.491	20,2%	3.526	19,9%
Bijberoep	3.058	22,4%	3.430	24,3%	3.656	23,7%	4.480	25,9%	4.434	25,0%

DIENSTEN	4.348	100%	4.413	100%	4.650	100%	4.979	100%	4.993	100%
Hoofdberoep zonder art. 37	2.799	64,4%	2.652	60,1%	2.580	55,5%	2.661	53,4%	2.721	54,5%
Hoofdberoep met art. 37	20	0,5%	3	0,1%	3	0,1%	-	-	1	0,0%
Student-zelfstandige			131	3,0%	281	6,0%	453	9,1%	397	8,0%
Bijberoep	1.529	35,2%	1.626	36,8%	1.786	38,4%	1.865	37,5%	1.874	37,5%
Actief na pensioen			1	0,0%						
DIVERSE BEROEPEN	2.314	100%	817	100%	437	100%	2.107	100%	2.029	100%
Hoofdberoep zonder art.37	1.712	74,0%	381	46,6%	158	36,2%	1.085	51,5%	1.004	49,5%
Hoofdberoep met art. 37	23	1,0%	1	0,1%	-	-	-	-	-	-
Student-zelfstandige			266	32,6%	194	44,4%	554	26,3%	497	24,5%
Bijberoep	579	25,0%	169	20,7%	85	19,5%	468	22,2%	528	26,0%
TOTAAL	47.030	100%	48.283	100%	52.885	100%	61.354	100%	61.585	100%
Hoofdberoep zonder art.37	35.768	76,1%	31.421	65,1%	32.470	61,4%	36.430	59,4%	37.198	60,4%
Hoofdberoep met art. 37	409	0,9%	11	0,0%	9	0,0%	3	0,0%	4	0,0%
Student-zelfstandige			5.008	10,4%	7.203	13,6%	9.111	14,8%	8.685	14,1%
Bijberoep	10.853	23,1%	11.842	24,5%	13.203	25,0%	15.810	25,8%	15.698	25,5%
Actief na pensioen			1	0,0%						

Bron: Dienst GIB, RSVZ

Bijlage II: Documenten die moeten worden verstrekt om het statuut van student-zelfstandige te bekomen en te behouden

	Aanvraag betreffende een beëindigd jaar	Aanvraag betreffende een jaar dat gaat beginnen of dat loopt	Verlenging van het statuut
TER CONTROLE VAN DE INSCHRIJVING ALS STUDENT⁷⁵			
<p>Inschrijvingsbewijs⁷⁶ ingevuld door de onderwijsinstelling of</p> <p>Attest⁷⁷ met vermelding van:</p> <ul style="list-style-type: none"> - de inschrijving van de student bij de instelling voor een bepaald school- of academiejaar; - het type studie dat wordt gevolgd; - het aantal studiepunten of uren per week; - in het geval van een buitenlandse instelling: de erkenning van de opleiding door de bevoegde instantie in dat land en het stempel van de instelling 	<p>Zo snel mogelijk te bezorgen. Zolang dit document niet aan het fonds werd bezorgd, kan het statuut niet worden toegekend.</p>	<p>Zo snel mogelijk te bezorgen. Zolang dit document niet aan het fonds werd bezorgd, kan het statuut niet worden toegekend.</p>	<p>Het fonds vraagt dit document op ten laatste op het einde van het 4e kwartaal van het kalenderjaar waarin het school- of academiejaar aanvangt.</p> <p>De student-zelfstandige dient dit attest ten laatste op 31 maart van het kalenderjaar na het kalenderjaar waarin het school- of academiejaar is gestart over te maken.</p>

⁷⁵ Sinds 1 januari 2019 hebben de socialeverzekeringsfondsen geen toegang meer tot het kinderbijslagkadaster. Daarom is nu een bewijsstuk vereist.

⁷⁶ Een model is te vinden in bijlage 3 bij de nota P720-16/16/22 van 13 januari 2017.

⁷⁷ Een kopie van het inschrijvingsbewijs dat kan opgevraagd worden via het studentenportaal volstaat indien alle noodzakelijke informatie hierop aanwezig is.

	Aanvraag betreffende een beëindigd jaar	Aanvraag betreffende een jaar dat gaat beginnen of dat loopt	Verlenging van het statuut
TER CONTROLE VAN HET REGELMATIG VOLGEN VAN DE LESSEN			
Schriftelijke of elektronische verklaring op eer van de student voor het regelmatig volgen van lessen waarvoor de student is ingeschreven	NvT	Zo snel mogelijk te bezorgen. Zolang dit document niet aan het fonds werd bezorgd, kan het statuut niet worden toegekend.	<p>Het fonds vraagt dit document op ten laatste op het einde van het 4e kwartaal van het kalenderjaar waarin het school- of academiejaar aanvangt.</p> <p>De student-zelfstandige dient dit attest ten laatste op 31 maart van het kalenderjaar na het kalenderjaar waarin het school- of academiejaar is gestart over te maken.</p>
Attest van het regelmatig volgen van de lessen door de onderwijsinstelling⁷⁸ of Attest van het volgen van een begeleidingsprogramma binnen een ondernemingsproject, desgevallend. of Verantwoordingsstukken die de verhindering aantonen om de lessen te volgen	Zo snel mogelijk te bezorgen. Zolang dit document niet aan het fonds werd bezorgd, kan het statuut niet worden toegekend.	<p>Het fonds vraagt dit document op ten laatste op het einde van het 4e kwartaal van het kalenderjaar waarin het school- of academiejaar eindigt.</p> <p>De student-zelfstandige dient dit attest ten laatste op 31 maart van het kalenderjaar na het kalenderjaar waarin het school- of academiejaar eindigt over te maken.</p>	<p>Het fonds vraagt dit document op ten laatste op het einde van het 4e kwartaal van het kalenderjaar waarin het school- of academiejaar eindigt.</p> <p>De student-zelfstandige dient dit attest ten laatste op 31 maart van het kalenderjaar na het kalenderjaar waarin het school- of academiejaar eindigt over te maken.</p>

⁷⁸ In de praktijk hoeft de student-zelfstandige alleen maar een kopie van zijn puntenblad te bezorgen waaruit blijkt welke examens hij heeft afgelegd en het aantal studiepunten of lesuren waarmee dit overeenkomt. Een verklaring op erewoord volstaat niet. Deelname aan de examens volstaat, maar de student hoeft niet verplicht geslaagd te zijn. Het resultaat dient echter wel hoger te zijn dan 0.